

Urząd Miejski
w Koszalinie

**Aspekty organizacyjno-finansowe
funkcjonowania dzieci
o specjalnych potrzebach edukacyjnych
w koszalińskich placówkach oświatowych
ze szczególnym uwzględnieniem
dzieci autystycznych oraz z zespołem Aspergera
funkcjonujących poza placówkami specjalnymi**

Spis treści

1. Dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych
2. Przepisy prawa oświatowego dotyczące wsparcia i pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla dzieci i uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych
3. Dziecko o specjalnych potrzebach edukacyjnych i system wsparcia
4. Uczniowie niepełnosprawni na przestrzeni ostatnich lat 2015 – 2018
5. Diagnoza dzieci prowadzona przez Miejską Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną
 - Rodzaje orzeczeń i opinii wydawanych przez MPP-P
 - Ilość orzeczeń wydanych w latach szkolnych 2015/2016, 2016/2017, 2017/2018
 - Ilość opinii wydanych w latach szkolnych 2015/2016, 2016/2017, 2017/2018
6. Aspekty organizacyjne funkcjonowania dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych w koszalińskich placówkach oświatowych
7. Aspekty finansowe funkcjonowania dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych w koszalińskich placówkach oświatowych

1. Dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych

Przez specjalne potrzeby edukacyjne (SPE) należy rozumieć te potrzeby, które w procesie rozwoju dzieci i młodzieży wynikają z ich niepełnosprawności lub są efektem innych przyczyn trudności w uczeniu się. Pojęcie SPE odnosi się do tej grupy uczniów, która nie może podołać wymaganiom powszechnie obowiązującego programu edukacyjnego. Mają oni znacznie większe trudności w uczeniu się niż ich rówieśnicy. Są w stanie kontynuować naukę, ale potrzebują pomocy pedagogicznej w formie specjalnego programu nauczania, specjalnych metod, dostosowanych do ich potrzeb, możliwości, ograniczeń.

Pod pojęciem *dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych* trzeba rozumieć zarówno dzieci, które posiadają orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, jak i te, które mają trudności w realizacji standardów wymagań programowych, wynikające ze specyfiki ich funkcjonowania poznawczo-percepcyjnego (niższe niż przeciętne możliwości intelektualne, a także dysleksja, dysgrafia, dysortografia, dyskalkulia), zdrowotnego (dzieci przewlekle chore) oraz ograniczeń środowiskowych (dzieci emigrantów, dzieci z rodzin niewydolnych wychowawczo).

Uczniowie o specjalnych potrzebach edukacyjnych to:

- Uczniowie z niepełnosprawnością intelektualną,
- Uczniowie niewidomi i słabowidzący,
- Uczniowie niesłyszący i słabosłyszący,
- Uczniowie z autyzmem w tym z zespołem Aspergera,
- Uczniowie z niepełnosprawnością ruchową,
- Uczniowie z chorobami przewlekłymi,
- Uczniowie z ADHD,
- Uczniowie z poważnymi zaburzeniami w komunikowaniu się,
- Uczniowie ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się,
- Uczniowie niedostosowani społecznie, zagrożeni niedostosowaniem społecznym,
- Uczniowie wybitnie zdolni.

Podstawowym aspektem pracy z uczniem o specjalnych potrzebach edukacyjnych jest rzetelna diagnoza dziecka. Wszelkie formy indywidualizacji – dotyczące dzieci o specjalnych potrzebach, w tym dzieci ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się – powinny bazować na rozpoznawaniu i wykorzystaniu potencjału dziecka do pokonywania deficytów.

Aby rozpoznanie sił i ograniczeń dziecka było możliwe, konieczne jest zgromadzenie o nim rzetelnej wiedzy, z wykorzystaniem różnych źródeł:

- informacji i zaleceń zawartych w opinii/orzeczeniu – właściwe rozumienie zaleceń jest podstawą do prawidłowego organizowania procesu dydaktycznego;
- informacji przekazywanych przez rodziców – oni mają najpełniejszą wiedzę dotyczącą rozwoju dziecka;

- informacji specjalistów – cenna może być wiedza pochodząca od psychologa, pedagoga, w tym pedagoga specjalnego, logopedy, lekarza (pediatry bądź innego specjalisty), rehabilitanta, itp.;
- publikacji i szkoleń.

Uczniowie z niepełnosprawnością intelektualną

Upośledzenie umysłowe charakteryzuje się istotnie niższym niż przeciętne ogólnym funkcjonowaniem intelektualnym z jednocześnie współwystępującym ograniczeniem w zakresie dwóch lub więcej spośród następujących umiejętności przystosowawczych: porozumiewania się, samoobsługi, trybu życia domowego, uspołecznienia, korzystania z dóbr społeczno-kulturalnych, samodzielności, troski o zdrowie i bezpieczeństwo, umiejętności szkolnych, organizowania czasu wolnego i pracy.

Uczniowie niewidomi i słabowidzący

Dysfunkcja wzroku może być wynikiem rozmaitych chorób lub uszkodzeń narządu wzroku. Dlatego dzieci słabo widzące posiadają bardzo zróżnicowane możliwości widzenia, które uzależnione są od stanu narządu wzroku i stopnia widzenia, czynników zewnętrznych oraz predyspozycji psychofizycznych (stan zdrowia, inteligencja, motywacja, samopoczucie itp.). Dzieci z uszkodzonym wzrokiem nie stanowią jednolitej grupy. Ze względu na ostrość widzenia wyodrębnić można: dzieci całkowicie niewidome, dzieci z resztkami wzroku i słabowidzące. Dzieci niewidome to przede wszystkim uczniowie całkowicie niewidzący, a także z ostrością wzroku mniejszą niż pięć procent oraz z bardzo ograniczonym polem widzenia (nie większym niż 20 stopni). Słabowidzący to uczniowie, u których ostrość wzroku wynosi od 5 do 30 procent. Mimo bardzo osłabionego wzroku, mogą przy jego pomocy poznawać otaczający nas świat, korzystać ze wzroku przy czytaniu, pisaniu, w przeciwieństwie do dzieci niewidomych, u których wzrok jest zastępowany innymi zmysłami.

Uczniowie niesłyszący i słabosłyszący

Czynnikami, które w istotny sposób wpływają na funkcjonowanie ucznia z uszkodzonym słuchem są: rodzaj uszkodzenia, czas, w którym nastąpiło uszkodzenie słuchu, stopień uszkodzenia słuchu, moment wyposażenia dziecka w aparaty słuchowe lub wszczepienia implantu ślimakowego, środowisko rodzinne (słyszący czy niesłyszący rodzice), skuteczność oraz intensywność oddziaływań terapeutycznych. Kształtowanie systemu językowego dziecka niesłyszącego to proces długotrwały, wymagający zaangażowania samego dziecka, jego rodziny oraz instytucji edukacyjnych i specjalistycznych.

Uczniowie z autyzmem w tym z zespołem Aspergera

Autyzm, to zaburzenie rozwojowe, którego objawy występują w trzech głównych obszarach (tzw. triada autystyczna):

- komunikacja;
- interakcje społeczne;
- stereotypowe wzorce zachowania, zainteresowania i aktywności.

Autyzm jest zaburzeniem rozwojowym dotyczącym rozwoju mózgu dziecka na bardzo wczesnym etapie. Autyzmu nie można „nabyć” z wiekiem. Dziecko, rodząc się, „ma w sobie autyzm”, choć objawy ujawniają się z czasem lub na wczesnym etapie są na tyle niewyraźne, że nie budzą podejrzeń co do rozwoju dziecka. Zaburzenia autystyczne mają zróżnicowany charakter i nie tworzą jednolitego obrazu, głębokość zaburzeń u różnych osób jest inna. Dlatego obecnie używa się określenia „spektrum zaburzeń autystycznych”. Osoby z autyzmem są różne, różnie funkcjonują.

Zespół Aspergera (ZA) to zaburzenie rozwojowe mieszczące się w autystycznym spektrum. Czasami określa się je jako "wysoko funkcjonujący autyzm" podkreślając, że dziecko z ZA zachowuje się bardzo podobnie do autystycznego, tyle że potrafi komunikować się dość swobodnie, a inne sfery, które są zaburzone, nie dezorganizują jego życia i funkcjonowania tak bardzo jak ma to miejsce w autyzmie. W związku z tym, że granice zespołu Aspergera są bardzo nieostre, jedni eksperci twierdzą, że powinien być on klasyfikowany osobno, inni są temu przeciwni twierdząc, że główne problemy w ZA są takie same jak w autyzmie, jedyną różnicą jest tylko natężenie ich występowania. Punktem wspólnym dla bardzo zróżnicowanej grupy osób z zespołem Aspergera jest występowanie zaburzeń w zakresie: komunikacji społecznej, wzorców zachowań, a także trudność w akceptowaniu zmian, obsesyjne zainteresowania, brak elastyczności, sztywność oraz schematyczność w działaniu.

Uczniowie z niepełnosprawnością ruchową

Niepełnosprawność ruchowa jest przejawem różnorodnych schorzeń i zdarzeń losowych, których rodzaj i nasilenie utrudnia, a niekiedy uniemożliwia opanowanie wiedzy i umiejętności szkolnych, jak również ogranicza samodzielność, niezależność życiową. Trudności edukacyjne ucznia z niepełnosprawnością ruchową zależą od rodzaju uszkodzenia (dotyczące ośrodkowego lub obwodowego układu nerwowego), okresu, w którym doszło do niepełnosprawności (wrodzona lub nabyta), stopnia niepełnosprawności (lekka, umiarkowana czy znaczna). W szczególnie trudnej sytuacji są uczniowie z mózgowym porażeniem dziecięcym, u których niepełnosprawność spowodowana jest uszkodzeniem mózgu we wczesnym okresie życia.

Uczniowie z chorobami przewlekłymi

Uczniowie przewlekle chorzy, których stan zdrowia pozwala na uczęszczanie do szkoły ogólnodostępnej, w tym integracyjnej, posiadają możliwość skorzystania w szkołach z różnych form pomocy psychologiczno-pedagogicznej, w związku z ich schorzeniami. Mając na uwadze możliwość wspierania uczniów w rozwoju przez dostosowywanie form pracy dydaktycznej, treści, metod i organizacji nauczania do ich możliwości psychofizycznych oraz zapewnienia im w szkole różnych form pomocy psychologiczno-pedagogicznej, dyrektor szkoły/placówki powinien pozyskać od rodziców (opiekunów prawnych) ucznia szczegółowe informacje na temat jego choroby oraz wynikających z niej ograniczeń w funkcjonowaniu, jak również zobowiązać nauczycieli do pozyskania wiedzy na temat tej choroby oraz zorganizować szkolenie kadry pedagogicznej i pozostałych pracowników szkoły/placówki w zakresie postępowania z chorym dzieckiem.

Uczniowie z ADHD

Uczniowie z zespołem nadpobudliwości psychoruchowej ADHD (ang. Attention Deficit Hyperactivity Disorder) to dzieci, które charakteryzują się problemami w zakresie zachowania przystosowawczego. Uczniowie z ADHD w polskim systemie oświatowym otrzymują opinie z poradni psychologiczno-pedagogicznych.

Zespół nadpobudliwości psychoruchowej jest jednym z najczęstszych rozpoznań stawianych w psychiatrii dzieci i młodzieży. Na świecie znany jest już od ponad 145 lat. Jest to zaburzenie neurorozwojowe, dotykające około 3-5% dzieci i nastolatków na świecie. Mimo tego, iż objawy zmniejszają się z wiekiem, to i tak ponad 40% pacjentów doświadcza z ich powodu problemów także w dorosłym życiu. Dzięki obecnie rozpowszechnionym formom pomocy psychologicznej i pedagogicznej, istnieje bardzo duże prawdopodobieństwo u osób z ADHD na znacznie lepsze radzenie sobie z pobudzeniem ruchowym i emocjonalnym, a także na przezwyciężenie problemów związanych z uwagą.

Uczniowie z poważnymi zaburzeniami w komunikowaniu się

Termin uczniowie z poważnymi zaburzeniami w porozumiewaniu się obejmuje kilka grup dzieci:

- a) grupę ekspresji językowej, to znaczy tych, którzy słyszą i rozumieją mowę, jednak nie mogą jej używać w ogóle i do ekspresji potrzebują alternatywnych form języka.
- b) grupę języka alternatywnego, której przedstawiciele mają problem zarówno z rozumieniem mowy jak też z językową ekspresją werbalną; aby porozumiewać się z nimi językowo, dla całego procesu trzeba ustanowić język alternatywny: formę komunikacji, dzięki której osoby te nauczą się rozumieć przekaz innych i na bazie tej umiejętności same zaczną jej używać.
- c) grupę wsparcia językowego; są w niej dzieci i młodzież, które rozumieją mowę i podejmują próby mówienia, jednak przekaz werbalny nie jest zrozumiały i adekwatny do potrzeb oraz możliwości poznawczych i społecznych dziecka. Dla nich język alternatywny ma stanowić uzupełnienie lub wsparcie języka mówionego.

Uczniowie ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się

Specyficzne trudności w uczeniu się rozumiane są różnorodnie, nasilone trudności w opanowaniu umiejętności czytania i poprawnego pisania, określane mianem dysleksji rozwojowej (dysleksja, dysgrafia, dysortografia) oraz zaburzenia umiejętności matematycznych (dyskalkulia). Podłożem specyficznych trudności są dysfunkcje układu nerwowego i mają one rozwojowy charakter.

Modelowy system profilaktyki i pomocy uczniom ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się stanowi rozwinięcie trzech poziomów systemu pomocy terapeutycznej w Polsce:

- pierwszy poziom: pomoc w domu udzielana przez rodziców pod kierunkiem nauczyciela,
- drugi poziom: zespół korekcyjno-kompensacyjny w szkole,
- trzeci poziom: terapia indywidualna.

Uczniowie niedostosowani społecznie, zagrożeni niedostosowaniem społecznym

Niedostosowanie społeczne jest to dewiacja osobowościowa, spowodowana czynnikami biopsychicznymi lub środowiskowymi o negatywnym wpływie na kontakty społeczne, aktywność i harmonię życia jednostki, uniemożliwiająca jej konstruktywną socjalizację, aktywną edukację i pomyślną realizację zadań życiowych. Wyraża się w negatywnym stosunku do norm społecznych i uznanych społecznie wartości, stanowiącym główny syndrom tego zjawiska (wskazuje się także na nieumiejętność asymilacji, akomodacji oraz identyfikacji z celami i wartościami). Jest wyrazem trudnej wewnętrznej sytuacji jednostki społecznie niedostosowanej, a trudności wychowawcze wynikające ze społecznego niedostosowania cechuje znaczna trwałość postaw aspołecznych.

Z uwagi na występujące czasem kilkuletnie opóźnienie w realizacji obowiązku szkolnego oraz wynikające z tego powodu trudności, w działalności edukacyjnej stosowane są formy wspomagające :

- indywidualne programy reedukacyjne uwzględniające deficyty rozwojowe uczniów,
- zespoły wyrównawcze oferujące pomoc w zakresie reedukacji zaniedbań dydaktycznych,
- różnorodne formy pomocy psychologiczno-pedagogicznej,
- dodatkowe lekcje języków obcych.

Uczniowie wybitnie zdolni

Uczeń wybitnie zdolny charakteryzuje się wysoką inteligencją, jest twórczy i na ogół ma silną motywację do nauki. Istnieją przynajmniej dwa kryteria rozpoznawania u uczniów wybitnych zdolności:

- psychologiczne, obejmujące stosowanie testów psychologicznych badających poziom inteligencji i zdolności specjalnych,
- pedagogiczne, odwołujące się do osiągnięć ucznia.

2. Przepisy prawa oświatowego dotyczące wsparcia i pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla dzieci i uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych

Poniżej przedstawiono wykaz najważniejszych aktów prawnych związanych z omawianą tematyką. Są to ustawy i rozporządzenia z zakresu prawa oświatowego, w których można znaleźć zapisy dające podstawę do organizowania szkółach, przedszkolach i placówkach oświatowych wsparcia dla dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych. Mnogość tych aktów prawnych obrazuje ilość wyzwań, wobec których muszą stawać dyrektorzy, ale także nauczyciele i rodzice. Duża trudność, którą napotyka się analizując treść tych przepisów wynika niekiedy z ich zbyt ogólności, czasem szczegółowości, jak również z samego języka prawa. W analizie tychże przepisów nie pomaga również ich rozproszenie, częstym jest że jedna norma prawna może wynikać z kilku przepisów prawa.

USTAWY

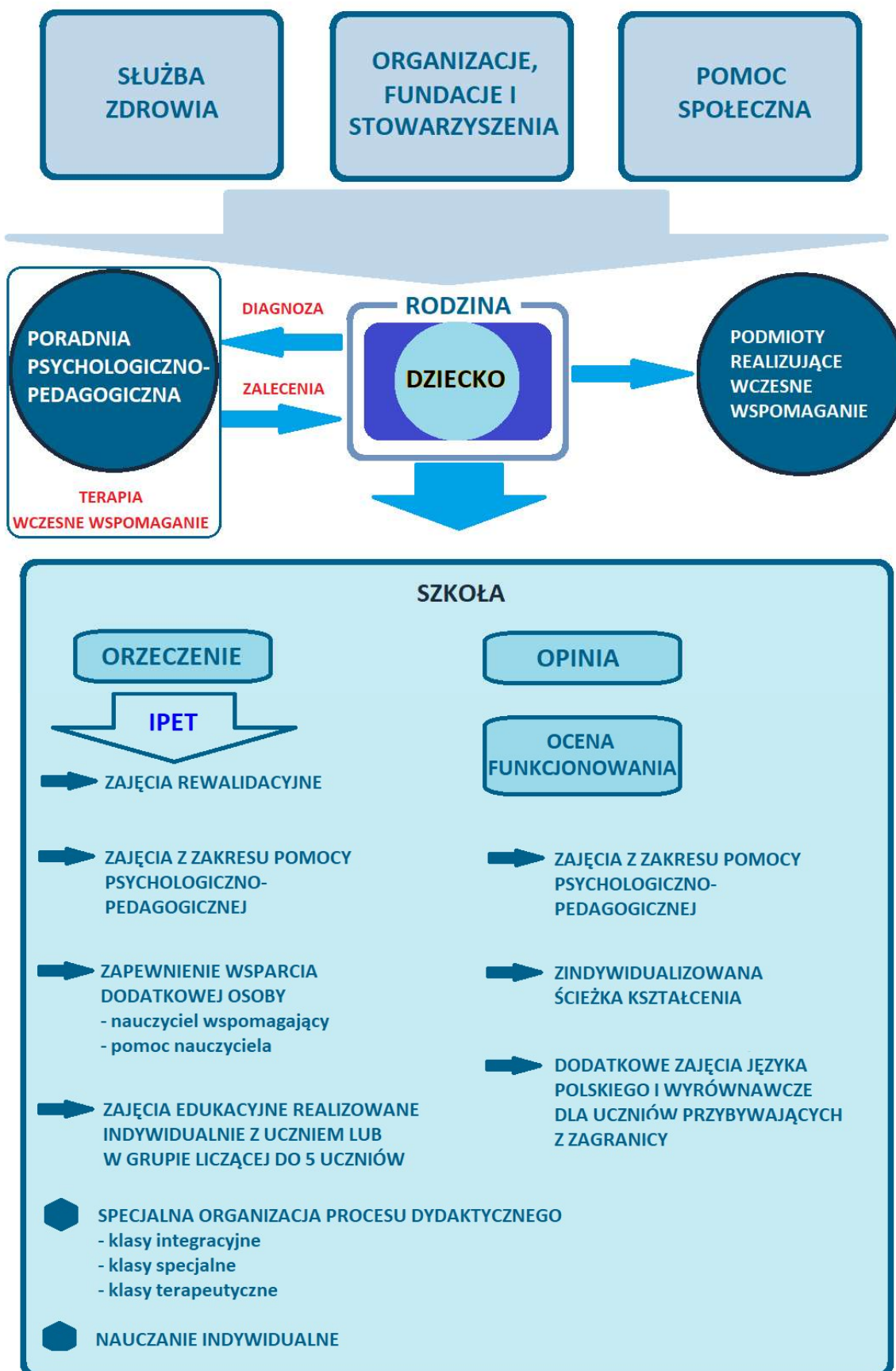
1. Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2018 poz. 1457 ze zmianami);
2. Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz. U. z 2018 poz. 996 ze zmianami);
3. Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo Oświatowe (Dz. U. z 2017 poz. 60 i 949 ze zmianami);
4. Ustawa z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2018 poz. 967 ze zmianami);
5. Ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o systemie informacji oświatowej (Dz. U. z 2018 poz. 1900 ze zmianami);
6. Ustawa z dnia 27 października 2017 r. o finansowaniu zadań oświatowych (Dz. U. z 2017 poz. 2245).

ROZPORZĄDZENIA

1. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 lutego 2013 r. w sprawie szczegółowych zasad działania publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych, w tym publicznych poradni specjalistycznych (Dz. U. z 2013 poz. 199);
2. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 sierpnia 2017 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowych zasad działania publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych, w tym publicznych poradni specjalistycznych (Dz. U. z 2017 poz. 1647);
3. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 września 2017 r. w sprawie orzeczeń i opinii wydawanych przez zespoły orzekające działające w publicznych poradniach psychologiczno-pedagogicznych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1743);

4. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 24 sierpnia 2017 r. w sprawie organizowania wczesnego wspomagania rozwoju dzieci (Dz. U. z 2017 r. poz. 1635);
5. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 24 lipca 2015 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym (Dz.U. z 2015 r. poz. 1113 ze zmianami);
6. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym (Dz. U. z 2017 r. poz. 1578 ze zmianami);
7. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 sierpnia 2014 r. w sprawie indywidualnego obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego dzieci i indywidualnego nauczania dzieci i młodzieży (Dz. U. z 2014 r. poz. 1157);
8. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie indywidualnego obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego dzieci i indywidualnego nauczania dzieci i młodzieży (Dz. U. z 2017 r. poz. 1616);
9. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2013 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. z 2013 r. poz. 532);
10. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U z 2017 r. poz. 1591 ze zmianami);
11. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 sierpnia 2017 r. w sprawie sposobu prowadzenia przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej oraz rodzajów tej dokumentacji(Dz. U z 2017 r. poz. 1646);
12. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 11 sierpnia 2017 r. w sprawie wymagań wobec szkół i placówek (Dz. U z 2017 r. poz. 1611);
13. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie warunków i trybu udzielania zezwoleń na indywidualny program lub tok nauki oraz organizacji indywidualnego programu lub toku nauki (Dz. U. z 2017 poz.1569);
14. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 sierpnia 2017 r. w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi oraz osób będących obywatelami polskimi, które pobierały naukę w szkołach funkcjonujących w systemach oświaty innych państw (Dz. U. z 2017 r. poz. 1655 ze zmianami);
15. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 lutego 2019 r. w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i publicznych przedszkoli (Dz. U. z 2019 r. poz. 502).

3. Dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych i system ich wsparcia

Pomoc dzieciom o specjalnych potrzebach edukacyjnych może docierać z różnych instytucji i w różnej formie. Formy pomocy dziecku o specjalnych potrzebach edukacyjnych to:

- pomoc terapeutyczna - udział w różnych formach terapii na terenie szkoły lub poza nią np. w terapii psychologicznej, w zajęciach wyrównawczych, rewalidacyjnych, w zajęciach korekcyjno-kompensacyjnych, w terapii logopedycznej, uczęszczanie do klas terapeutycznych,
- pomoc dydaktyczno-wychowawcza - stosowanie w toku lekcji takich metod, sposobów oceniania czy takich metod wychowawczych, które ułatwiają uczniowi naukę i społeczne przystosowanie,
- pomoc medyczna - stała opieka odpowiedniego lekarza specjalisty, odpowiednie pomoce „techniczne” np. protezy, okulary, szkła, odpowiednie leczenie np. w ośrodku rehabilitacyjnym czy sanatorium,
- pomoc socjalna.

W zakresie pomocy społecznej w Koszalinie funkcjonuje Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie. MOPR udziela wsparcia osobom niepełnosprawnym i osobom sprawującym nad nimi opiekę, są to m.in.: świadczenie pielęgnacyjne, zasiłek pielęgnacyjny, specjalny zasiłek opiekuńczy, dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego.

Na terenie Miasta Koszalina istnieje wiele organizacji pozarządowych działających na rzecz środowiska osób niepełnosprawnych. Wiele z nich współpracuje z Miastem przy realizacji różnych przedsięwzięć skierowanych do tego środowiska. W Koszalinie działalność na rzecz osób niepełnosprawnych prowadzą m.in. następujące organizacje:

- 1) Caritas Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej w Koszalinie,
- 2) Fundacja Na Rzecz Osób z Zaburzeniami Psychicznymi „Nowe Życie” w Koszalinie,
- 3) Fundacja Ochrony Zdrowia „Uno Vita” w Koszalinie,
- 4) Filia Fundacji Zachodniopomorskiego Hospicjum dla Dzieci i Dorosłych w Koszalinie,
- 5) Koszalińskie Stowarzyszenie Pomocy Osobom Autystycznym w Koszalinie,
- 6) Koszalińskie Towarzystwo Społeczno-Kulturalne,
- 7) Polski Czerwony Krzyż w Polsce Oddział Rejonowy w Koszalinie,
- 8) Polski Komitet Pomocy Społecznej z siedzibą w Koszalinie,
- 9) Polski Związek Głuchych Specjalistyczna Poradnia Rehabilitacji Dzieci i Młodzieży z Wadą Słuchów Koszalinie,
- 10) Polski Związek Niewidomych, Okręg Zachodniopomorski,
- 11) Polskie Stowarzyszenie Diabetyków Oddział Miejski w Koszalinie,
- 12) Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną Koło w Koszalinie,
- 13) Stowarzyszenie na rzecz Osób Niepełnosprawnych „Bądźmy Razem” w Koszalinie,
- 14) Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych „Ikar” w Koszalinie.

15) Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych ich Rodzin i Przyjaciół „Przystań” w Koszalinie,

16) Stowarzyszenie „Siła Integracji” w Koszalinie,

Rodzice dziecka niepełnosprawnego mogą się zgłosić do Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON) z prośbą o dofinansowanie m.in.: turnusów rehabilitacyjnych, sprzętu rehabilitacyjnego, przedmiotów ortopedycznych oraz likwidacji barier architektonicznych. Wnioski składa się do Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie. Za leczenie sanatoryjne odpowiada Ministerstwo Zdrowia i NFZ. Aby dziecko mogło wyjechać na turnus, niezbędne jest skierowanie od lekarza. Dzieci i młodzież do lat 18 (lub 26, jeśli nadal się uczą), dzieci w znacznym stopniu niepełnosprawne oraz dzieci uprawnione do renty rodzinnej nie ponoszą opłat związanych z zakwaterowaniem i wyżywieniem.

W celu stymulowania rozwoju dzieci z różnego rodzaju niepełnosprawnościami mogą być organizowane zajęcia wczesnego wspomaganie rozwoju dzieci. Zajęcia mogą być prowadzone w grupach 2-3-osobowych z udziałem ich rodziców. Zajęcia te mogą być organizowane w przedszkolu specjalnym i integracyjnym, w szkole podstawowej specjalnej i integracyjnej, w domu rodzinnym lub innym miejscu pobytu dziecka. Zakres wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka może dotyczyć rozwoju motorycznego, stymulacji polisensorycznej, rozwoju mowy i języka, orientacji i poruszania się w przestrzeni, usprawniania widzenia, słuchu, umiejętności samoobsługi i funkcjonowania w środowisku.

Kluczową rolę we wsparciu dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych pełni poradnia psychologiczno-pedagogiczna. W bogatej ofercie Miejskiej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Koszalinie znajdują się między innymi:

- diagnoza i terapia dzieci o zaburzonym rozwoju,
- zajęcia dla dzieci i młodzieży z ciężką postacią specyficznych trudności w uczeniu się,
- terapia logopedyczna dzieci i młodzieży,
- terapia indywidualna dzieci dotkniętych przemocą i ofiar przemocy,
- zajęcia terapeutyczne prowadzone metodą Kinezylogii Edukacyjnej Paula Dennisona,
- neuroterapia EEG Biofeedback,
- wczesne wspomaganie rozwoju dziecka – diagnozowanie, opiniowanie i terapia,
- zajęcia socjoterapeutyczne dla dzieci i młodzieży.

O działalności diagnostycznej Miejskiej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Koszalinie w dalszej części opracowania.

Polskie placówki oświatowe dysponują całą gamą narzędzi do wspierania uczniów, zarówno tych, którzy mają problemy z nauką, niekoniecznie wynikające z niepełnosprawności intelektualnej czy ruchowej (trudności z mówieniem, nadpobudliwość, lęki, agresja, niechęć do szkoły), jak i tych którzy są wybitnie uzdolnieni. Po co więc orzeczenie o konieczności kształcenia specjalnego? Przede wszystkim po to, by umożliwić dzieciom dostęp do specjalistycznego wsparcia. Na jego podstawie rodzice mogą odroczyć obowiązek szkolny dziecka, wysłać je do szkoły (bądź przedszkola) integracyjnej lub specjalnej i uzyskać dostęp do specjalistycznej pomocy psychologicznej, pedagogicznej, terapeutycznej itd. Na podstawie

takiego orzeczenia dziecko niepełnosprawne zyskuje również prawo do bezpłatnego przewozu do przedszkola czy szkoły. Orzeczenie o SPE zobowiązuje dyrektora danej placówki oświatowej do realizacji wytycznych wynikających z diagnozy, jednocześnie stanowiąc podstawę prawną takiego działania. Warunek jest jeden – to orzeczenie musi do niego trafić. Ważność orzeczenia jest ograniczona w czasie i może ono dotyczyć roku szkolnego, etapu edukacyjnego lub kształcenia w danej szkole. Co zrozumiałe, orzeczenie może być wydane w dowolnym momencie trwania tych okresów i jest ważne od chwili jego wydania.

Orzeczenie obliguje dyrektora szkoły do opracowania w ciągu 30 dni od złożenia przez rodziców orzeczenia o SPE indywidualnego programu edukacyjno-terapeutycznego (IPET) dla dziecka oraz rozpoczęcia realizowania zawartych w nim zaleceń. Placówki te muszą więc:

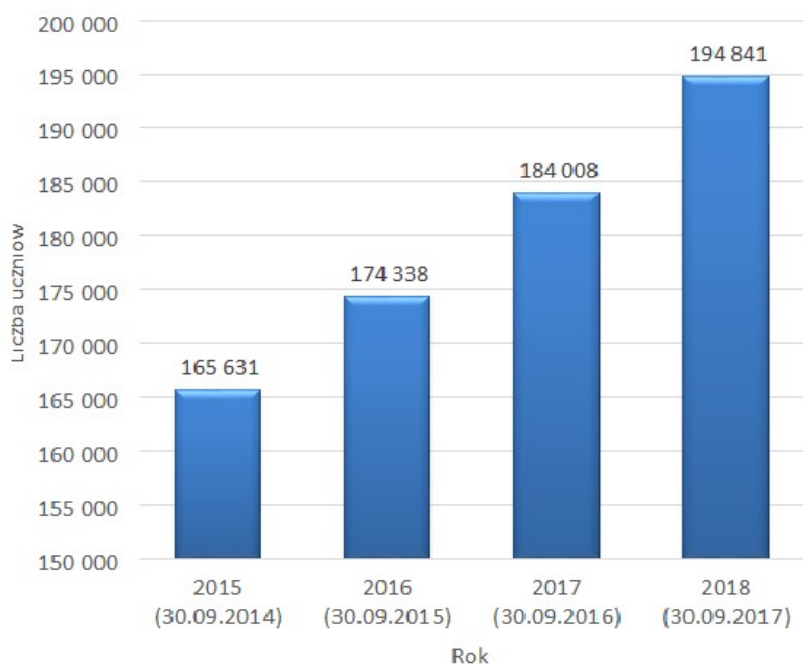
- dostosować program wychowania przedszkolnego lub nauczania do potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych dziecka,
- zorganizować zajęcia specjalistyczne, w tym zajęcia rewalidacyjne i socjoterapeutyczne,
- dostosować warunki i formy sprawdzianu ósmoklasisty, egzaminu gimnazjalnego, egzaminu maturalnego.

W orzeczeniu o SPE specjaliści z zespołu psychologiczno-pedagogicznego formułują nie tylko zalecenia dla szkół (lub innych placówek), co do najkorzystniejszych dla dziecka form stymulacji, terapii, rewalidacji, usprawniania, pomocy psychologiczno-pedagogicznej ze wskazaniem konkretnych zajęć oraz metod pracy z dzieckiem i sposobów integracji dziecka z rówieśnikami, ale również preferowanych form kształcenia. Przynajmniej więc w orzeczeniu znajdują się informacje na temat tego, gdzie dziecko powinno się kształcić – czy w przedszkolu lub szkole ogólnodostępnej, czy w oddziałach lub placówkach integracyjnych, czy też w oddziałach lub placówkach specjalnych lub np. w ośrodku rewalidacyjno-wychowawczym. Zatem są to zalecenia nie tylko dla szkół (placówek oświatowych), ale i rodziców, bo to oni decydują o wyborze szkoły dla dziecka.

4. Uczniowie niepełnosprawni na przestrzeni ostatnich lat (2015 – 2018)

Szczególną grupę uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych stanowią uczniowie niepełnosprawni. To do tej grupy uczniów skierowany jest najszerszy zakres wsparcia przewidziany przez przepisy prawa oświatowego. W ostatnim czasie obserwowany jest znaczny wzrost ilości uczniów posiadających orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego.

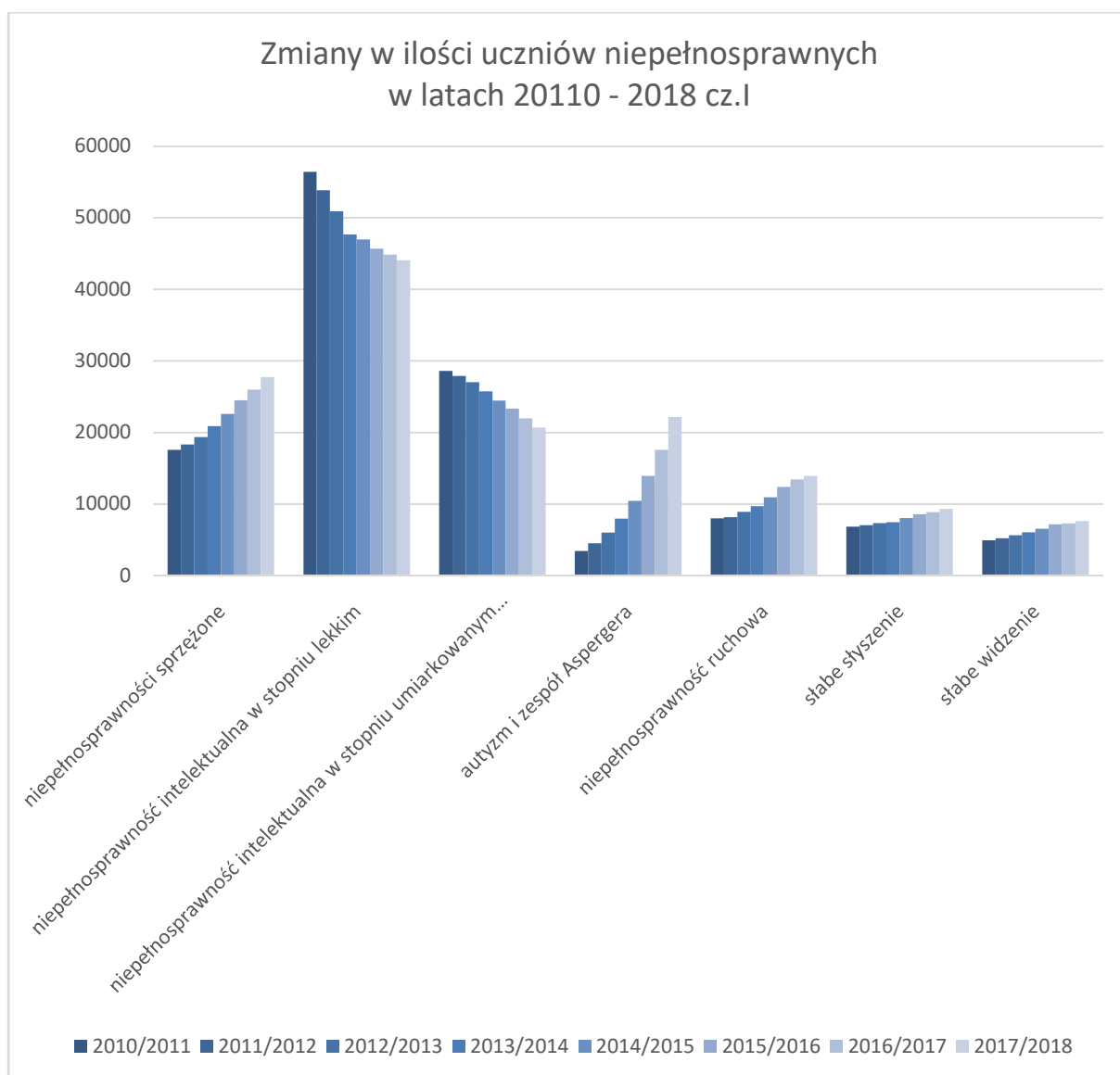
Liczba uczniów niepełnosprawnych uwzględnionych w subwencji w latach 2015-2018

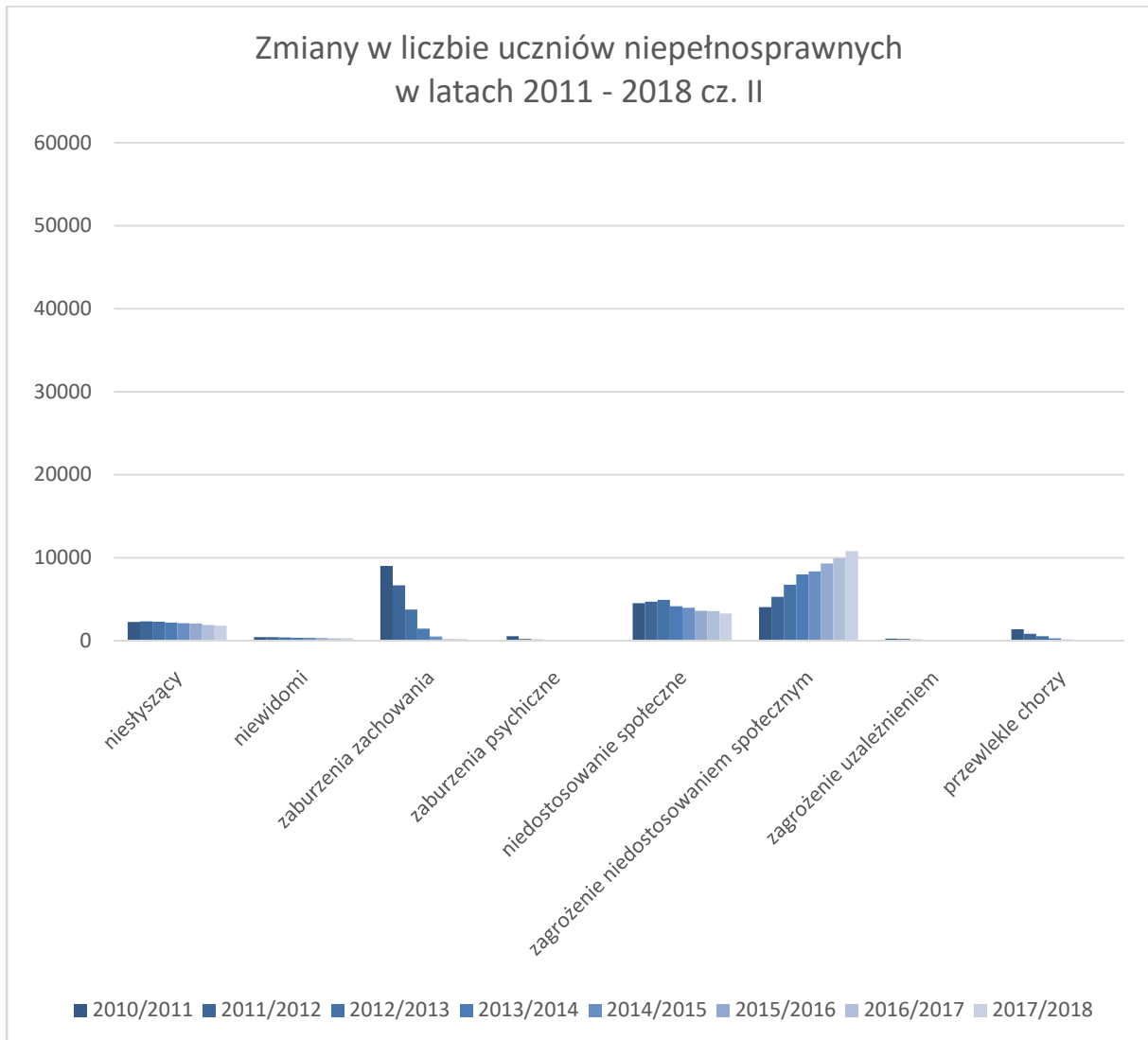

Dane przedstawione na wykresie pochodzą z opracowania Ministerstwa Edukacji Narodowej na podstawie danych znajdujących się w Systemie Informacji Oświatowej. Liczba uczniów niepełnosprawnych posiadających orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego w szkołach różnego typu, zarówno specjalnych jak i ogólnodostępnych w ostatnich latach uległa znacznemu wzrostowi. Od roku 2015 do chwili obecnej liczba uczniów posiadających orzeczenia wzrasta każdego roku o około 10 tysięcy. Jest to olbrzymi wzrost w odniesieniu do sytuacji sprzed 2015 roku. W poprzednich latach wzrost ten był nieznaczny i między rokiem 2012 i 2015 wyniósł zaledwie 7 tysięcy na przestrzeni 3 lat.

Czy wzrost ilości uczniów posiadających orzeczenia dotyczy każdej niepełnosprawności? W odpowiedzi na to pytanie pomoże analiza danych, które zostały zaczerpnięte z opracowania p. Mariusza Tobra „Zmiany w organizacji i finansach oświaty w ostatnich latach”. Dane dotyczące niepełnosprawności uczniów z podziałem na rodzaje pochodzą ze wszystkich organów prowadzących i uwzględniają wszystkie specyfiki szkół.

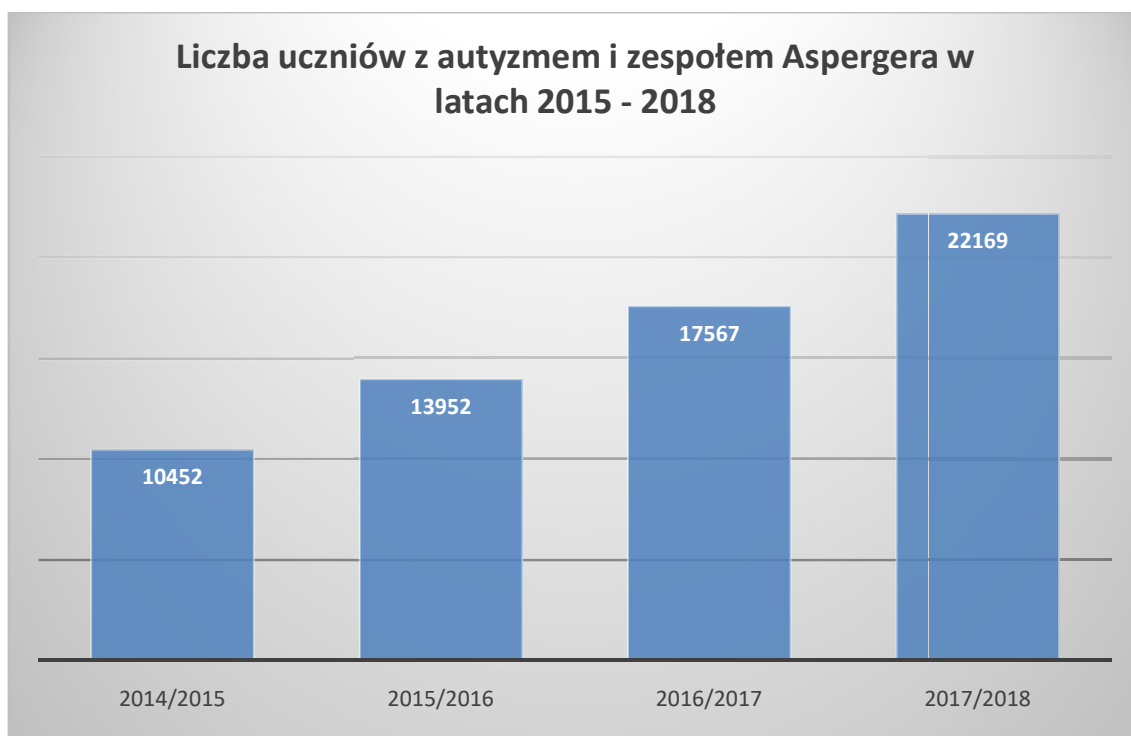
rodzaj niepełnosprawności	Liczba uczniów niepełnosprawnych w latach 2010 - 2018							
	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018
niepełnosprawności sprzężone	17601	18309	19349	20890	22583	24524	26002	27728
niepełnosprawność intelektualna w stopniu lekkim	56450	53859	50913	47674	46969	45695	44874	44057
niepełnosprawność intelektualna w stopniu umiarkowanym lub znacznym	28600	27906	27047	25736	24478	23344	21988	20681
autyzm i zespół Aspergera	3454	4517	6010	7943	10452	13952	17567	22169
niepełnosprawność ruchowa	7983	8148	8927	9708	10950	12402	13455	13934
słabe słyszenie	6846	7064	7325	7454	8043	8588	8858	9324
słabe widzenie	4933	5207	5631	6042	6534	7170	7287	7612
niesłyszący	2267	2336	2316	2190	2138	2099	1909	1814
niewidomi	456	443	404	363	365	322	310	285
zaburzenia zachowania	9015	6697	3754	1466	510	193	177	60
zaburzenia psychiczne	572	239	156	72	27	33	31	18
niedostosowanie społeczne	4530	4720	4939	4166	3986	3633	3578	3294
zagrożenie niedostosowaniem społecznym	4050	5287	6768	7996	8363	9293	9947	10802
zagrożenie uzależnieniem	277	215	160	82	34	15	31	
przewlekłe choroby	1379	852	544	300	136	80	81	124
SUMA:	148413	145799	144243	142082	145568	151343	156095	161902

Analiza powyższych wykresów pozwala na sformułowanie kilku ogólnych wniosków:

- wśród uczniów niepełnosprawnych w polskich szkołach najliczniejszą grupę stanowią uczniowie z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim,
- do grup uczniów niepełnosprawnych licznie reprezentowanych w polskich szkołach należą uczniowie z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym i znacznym oraz uczniowie z niepełnosprawnościami sprzężonymi. Dodatkowo liczba uczniów tej ostatniej grupy w ostatnich latach ulega stałemu wzrostowi,
- liczba uczniów niepełnosprawnych z autyzmem i zespołem Aspergera w szkołach każdego roku znacznie wzrasta. W polskich szkołach odnotowuje się ponad sześciokrotny wzrost liczby uczniów z tą niepełnosprawnością od roku 2011,
- od kilku lat odnotowuje się spadek liczby uczniów z zaburzeniami zachowania i jednoczesny wzrost liczby uczniów zagrożonych niedostosowaniem społecznym.

Autyzm diagnozowany jest coraz częściej. Statystyki z Amerykańskiego Centers for Disease Control and Prevention (CDC) wskazują, że 1 na 68 dzieci w Ameryce ma diagnozę spektrum autyzmu. Dane z ONZ mówią o 1 na 150 dzieci w Europie. Nie ma dokładnych informacji na temat rozpowszechnienia autyzmu w Polsce. Przyjmuje się za reprezentatywne dane z badań z innych krajów europejskich. Liczba osób z diagnozą spektrum autyzmu znacznie wzrasta. Według specjalistów wzrost rozpowszechnienia autyzmu może być wynikiem lepszego systemu wsparcia, dostępu do diagnozowania oraz wzrostu wiedzy na temat autyzmu i świadomości społecznej. Można też spotkać się z głosami mówiącymi, że tak wysokiego wzrostu występowania autyzmu nie można uzasadnić jedynie lepszym systemem wsparcia i należy poszukiwać innych czynników związanych z obecnym stylem życia lub stanem środowiska, które mogą być przyczynami zaburzeń ze spektrum autyzmu.

5. Diagnoza dzieci prowadzona przez Miejską Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną w Koszalinie

W ostatnich latach rośnie liczba dzieci z różnego rodzaju problemami rozwojowymi, dlatego tak ważne jest wczesne ich wykrywanie i przeciwdziałanie ich pogłębianiu się. Współczesna psychologia i pedagogika mają na to sposoby. Warunek ich uruchomienia w polskich placówkach oświatowych i uzyskania pomocy jest jeden – dziecko musi posiadać orzeczenie o specjalnych potrzebach edukacyjnych, a rodzice muszą o nim poinformować przedszkole lub szkołę. W Polsce korzystanie z pomocy psychologiczno-pedagogicznej objęte jest ochroną danych osobowych, dlatego poradnie oddają całość dokumentów rodzicom lub jego opiekunom i tylko oni mają prawo zdecydować o ich ujawnieniu.

Postawienie diagnozy i wydanie orzeczenia o specjalnych potrzebach edukacyjnych dziecka jest kompetencją poradni psychologiczno-pedagogicznej oraz – w przypadku niektórych schorzeń i zaburzeń, takich jak dysfunkcje wzroku, słuchu, autyzmu i Zespołu Aspergera – wyznaczonych przez kuratora oświaty poradni specjalistycznych. Orzeczenie o SPE warunkuje różne formy pomocy, z których najważniejsze to: możliwość uczestniczenia dziecka w zajęciach terapeutycznych realizowanych na terenie szkoły lub poza nią – w wyspecjalizowanych ośrodkach (takich jak terapia psychologiczna, rewalidacyjna, korekcyjno-kompensacyjna, logopedyczna); pomoc dydaktyczno-wychowawcza, uruchamiana w szkole podczas zajęć i po nich (stosowanie metod nauczania i sposobów oceniania, ułatwiających uczniowi naukę i społeczne przystosowanie) oraz pomoc medyczną i socjalną. Co bardzo istotne, orzeczenie o SPE jest też podstawą do nauki w tworzonych przez publiczne i prywatne placówki oddziałach i klasach specjalnych, a także szkołach (i przedszkolach) specjalnych.

• Rodzaje orzeczeń i opinii wydawanych przez Miejską Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną w Koszalinie

Rodzaje orzeczeń wydawanych przez poradnie psychologiczno-pedagogiczne:

- orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego ze względu na:
 - a) niepełnosprawność dziecka lub ucznia:
 - niesłyszącego,
 - słabosłyszącego,
 - niewidzącego,
 - słabowidzącego,
 - niepełnosprawnego ruchowo, w tym z afazją,
 - niepełnosprawnego intelektualnie w stopniu lekkim ,
 - niepełnosprawnego intelektualnie w stopniu umiarkowanym,
 - niepełnosprawnego intelektualnie w stopniu znacznym

- z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera,
- z niepełnosprawnością sprzężoną,
- b) niedostosowanie społeczne,
- c) zagrożenie niedostosowaniem społecznym
- orzeczenie o potrzebie indywidualnego nauczania zgodnie z zaświadczeniem lekarskim,
- orzeczenie o potrzebie indywidualnego obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego zgodnie z zaświadczeniem lekarskim,
- orzeczenie o potrzebie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych – indywidualnych lub zespołowych.

Rodzaje opinii wydawanych przez poradnie psychologiczno-pedagogiczne:

- opinia o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka,
- opinia w sprawie gotowości szkolnej dziecka, które spełniało obowiązek rocznego przygotowania przedszkolnego pozaprzedszkolem lub oddziałem przedszkolnym,
- opinia w sprawie wcześniejszego przyjęcia dziecka do szkoły podstawowej,
- opinia w sprawie odroczenia obowiązku szkolnego,
- opinia w sprawie promowania ucznia kl. I lub II szkoły podstawowej do klasy programowo wyższej w ciągu roku szkolnego,
- opinia w sprawie pozostawienia ucznia z kl. I-III szkoły podstawowej na drugi rok w tej samej klasie,
- opinia o specyficznych trudnościach w uczeniu się,
- opinia w sprawie zwolnienia z nauki drugiego języka obcego,
- opinia w sprawie objęcia ucznia nauką w klasie terapeutycznej,
- opinia w sprawie dostosowania wymagań edukacyjnych wynikających z programu nauczania do indywidualnych potrzeb edukacyjnych ucznia,
- opinia w sprawie dostosowania warunków na sprawdzianach i egzaminach do indywidualnych potrzeb ucznia,
- opinia w sprawie udzielenia zezwolenia na indywidualny program lub tok nauki,
- opinia w sprawie przyjęcia ucznia gimnazjum do oddziału przysposabiającego do pracy,
- opinia w sprawie pierwszeństwa w przyjęciu ucznia z problemami zdrowotnymi do szkoły ponadgimnazjalnej,
- opinia w sprawie zezwolenia na zatrudnienie młodocianego w celu przyuczenia do pracy lub nauki zawodu,
- opinia w sprawie braku przeciwwskazań do wykonywania przez dziecko pracy lub innych zajęć zarobkowych,
- opinia w sprawie objęcia pomocą psychologiczno-pedagogiczną w przedszkolu czy szkole,
- opinia w sprawie objęcia dziecka indywidualizowaną ścieżką realizacji obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego,
- opinia w sprawie objęcia ucznia indywidualizowaną ścieżką kształcenia,

- **Ilość orzeczeń wydanych w latach szkolnych 2015/2016, 2016/2017, 2017/2018 przez Miejską Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną w Koszalinie**

Dla dzieci zamieszkałych na terenie miasta Koszalina lub uczących się w koszalińskich placówkach oświatowych właściwą poradnią jest Miejska Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna znajdująca się przy ul. Morskiej 43 w Koszalinie. Miejska Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna to nowoczesna instytucja diagnostyczno-terapeutyczna mająca znaczące miejsce w lokalnym systemie edukacyjno-opiekuńczym. W pracy MPP-P wykorzystywane są najnowsze metody diagnostyczne, jak również proponowane różnorodne działania postdiagnostyczne. Oferowana jest w niej pomoc dzieciom i młodzieży, a także rodzicom i nauczycielom.

Do szczegółowych zadań poradni należą:

- Diagnostowanie dzieci i młodzieży, które prowadzone jest w celu określenia indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz indywidualnych możliwości psychofizycznych dzieci i młodzieży, wyjaśnienia mechanizmów ich funkcjonowania w odniesieniu do zgłaszanego problemu oraz w celu wskazania sposobu rozwiązania tego problemu,
- Udzielanie dzieciom i młodzieży oraz rodzicom bezpośredniej pomocy psychologiczno-pedagogicznej,
- Realizowanie zadań profilaktycznych, wspierających wychowawczą i edukacyjną funkcję przedszkola, szkoły i placówki, w tym wspieranie nauczycieli w rozwiązywaniu problemów dydaktycznych i wychowawczych,
- Organizowanie i prowadzenie wspomaganie przedszkoli, szkół i placówek w zakresie realizacji zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych.

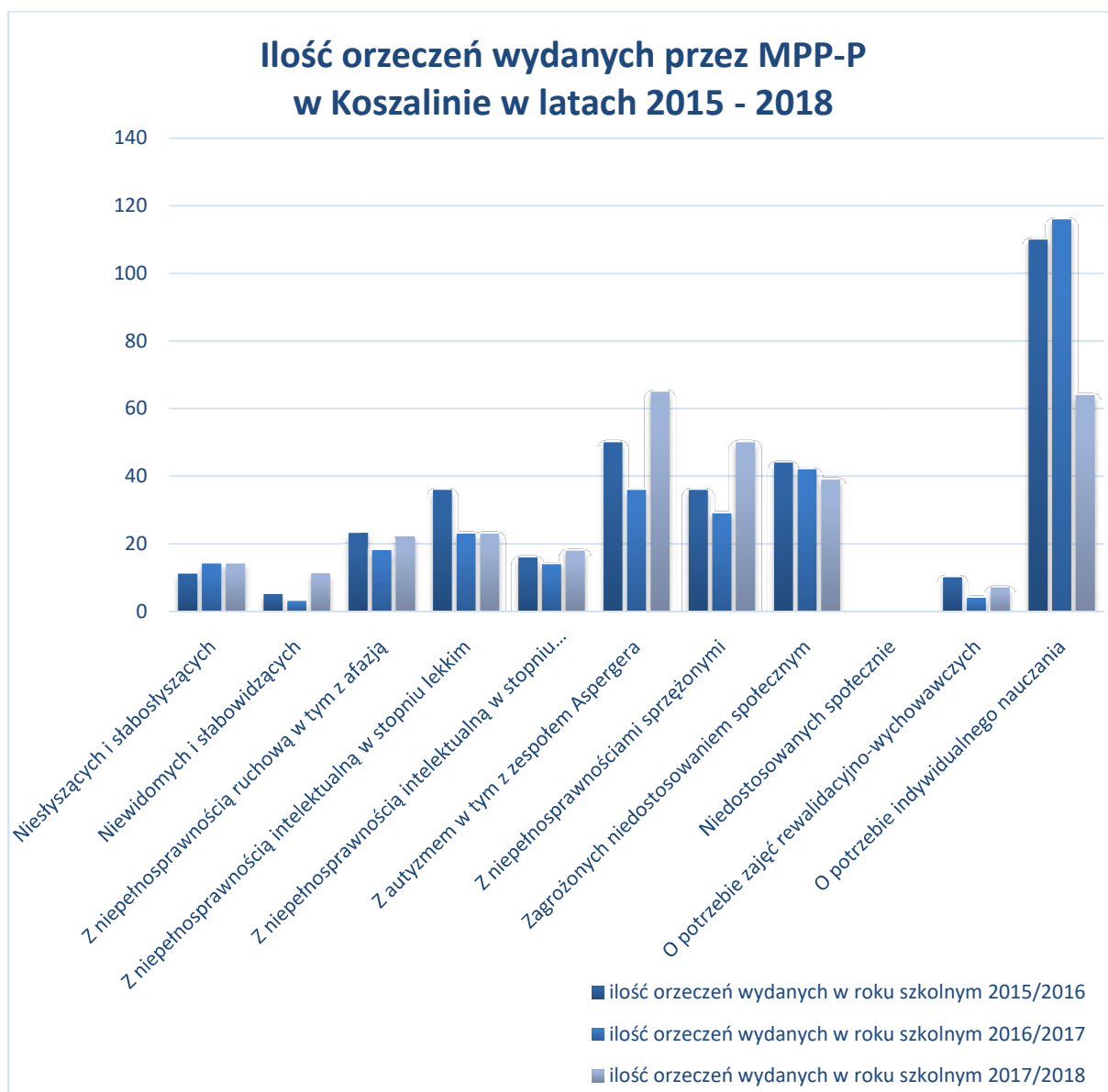
Wśród zadań poradni psychologiczno-pedagogicznej kluczowe jest prowadzenie diagnozy. Efektem diagnozowania dzieci i młodzieży jest:

- wydanie opinii lub informacji o wynikach diagnozy,
- wydanie orzeczenia o potrzebie: kształcenia specjalnego, zajęć rewalidacyjno-wychowawczych, indywidualnego obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego lub indywidualnego nauczania dzieci i młodzieży,
- objęcie dzieci i młodzieży, a w razie potrzeb także ich rodziców bezpośrednią pomocą psychologiczno-pedagogiczną,
- wspomaganie nauczycieli w zakresie pracy z dziećmi i młodzieżą oraz rodzicami.

Poniżej w tabelach i na wykresach prezentowane są dane liczbowe dotyczące wydanych orzeczeń i opinii przez Miejską Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną w latach 2015-2018.

Rodzaj wydanego orzeczenia	ilość orzeczeń wydanych w roku szkolnym 2015/2016	ilość orzeczeń wydanych w roku szkolnym 2016/2017	ilość orzeczeń wydanych w roku szkolnym 2017/2018
Niesłyszących i słabosłyszących	11	14	14
Niewidomych i słabowidzących	5	3	11
Z niepełnosprawnością ruchową w tym z afazją	23	18	22
Z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim	36	23	23
Z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym	16	14	18
Z autyzmem w tym z zespołem Aspergera	50	36	65
Z niepełnosprawnościami sprzężonymi	36	29	50
Zagrożonych niedostosowaniem społecznym	44	42	39
Niedostosowanych społecznie	0	0	0
O potrzebie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych	10	4	7
O potrzebie indywidualnego nauczania	110	116	64
Odmowne	2	0	0
Uchylające	7	9	5
W wyniku odwołania do kuratora oświaty	0	0	0
O potrzebie indywidualnego obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego	1	0	0
O braku potrzeby kształcenia specjalnego	1	2	1
O braku potrzeby indywidualnego obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego	0	0	0
O braku potrzeby indywidualnego nauczania	2	0	0
O braku potrzeby zajęć rewalidacyjno-wychowawczych	0	0	0

Najliczniejszą grupę orzeczeń wydawanych uczniom zamieszkałym w Koszalinie stanowiły orzeczenia o potrzebie indywidualnego nauczania. Sytuacja ta uległa zmianie od 1 września 2017 r, kiedy to nowelizacja przepisów oświatowych wprowadziła zmianę w organizacji nauczania indywidualnego. Od tego momentu nauczanie indywidualne może być realizowane jedynie w domu ucznia, nie może być realizowane tak jak było to możliwe do tej pory na terenie szkoły. Niepełnosprawnością, ze względu na którą dla uczniów koszalińskich szkół i przedszkoli wydawane były najczęściej orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego, jest autyzm (w tym zespół Aspergera). Dużą grupę stanowiły także orzeczenia wydane dla uczniów z niepełnosprawnościami sprzężonymi i dla uczniów zagrożonych niedostosowaniem społecznym.

- **Ilość opinii wydanych w latach szkolnych 2015/2016, 2016/2017, 2017/2018 przez Miejską Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną w Koszalinie**

Opinie wydawane przez poradnię psychologiczno-pedagogiczną zawierają diagnozy postawione przez specjalistów — psychologa, pedagoga, logopedę. Określone zostają indywidualne potrzeby rozwojowe i edukacyjne dziecka, a także jego możliwości psychofizyczne. W opinii znajduje się również opis mechanizmów wyjaśniających funkcjonowanie dziecka oraz wskazówki do pracy przeznaczone dla rodziców i nauczycieli. Dzięki temu nauczyciele otrzymują informacje o uczniu potrzebne do dalszej pracy dydaktycznej i wychowawczej, a rodzice konkretne informacje, jak pracować z dzieckiem w domu.

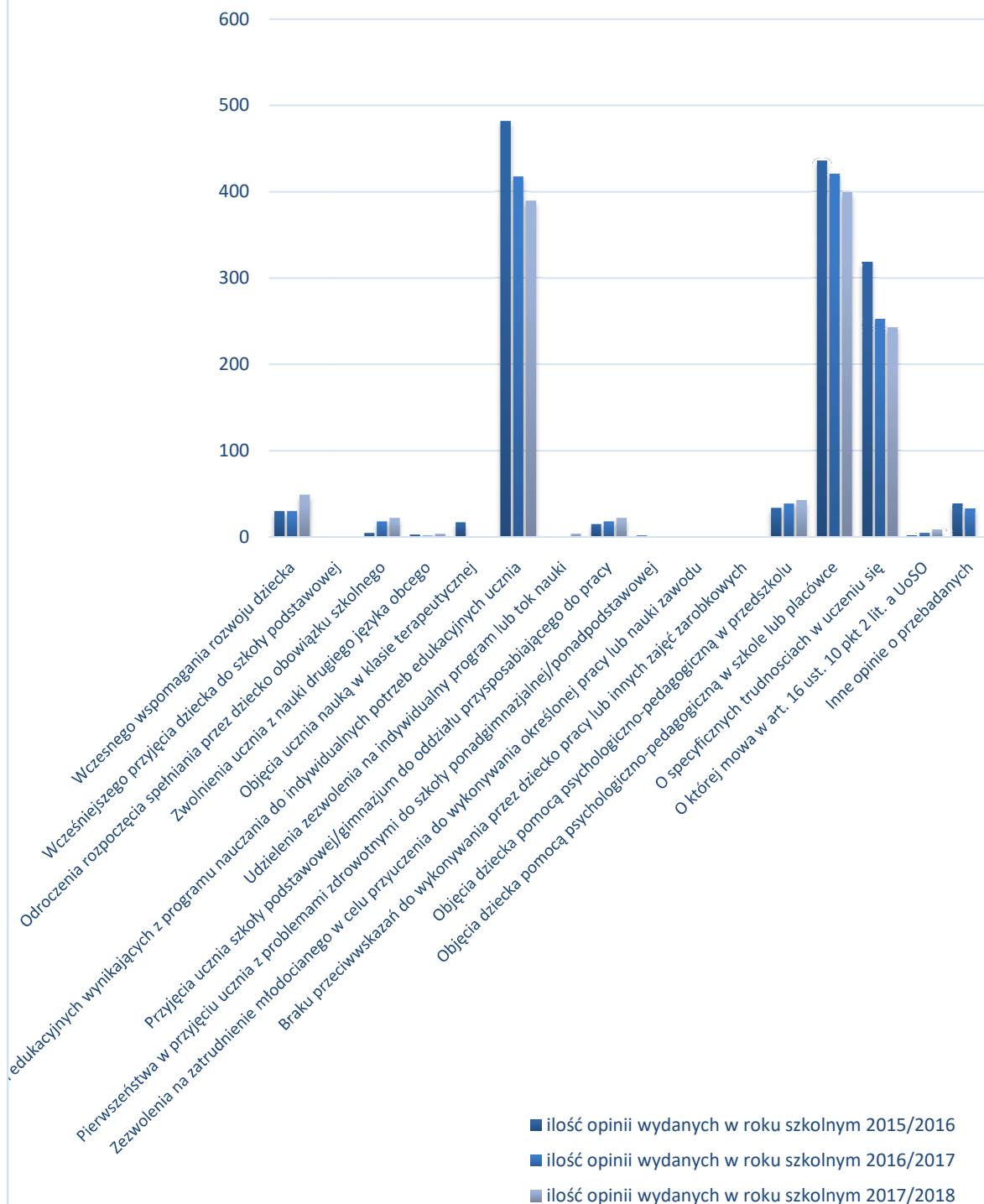
Opinia w sprawie	ilość opinii wydanych w roku szkolnym 2015/2016	ilość opinii wydanych w roku szkolnym 2016/2017	ilość opinii wydanych w roku szkolnym 2017/2018
Wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka	30	30	49
Wcześniejszego przyjęcia dziecka do szkoły podstawowej	0	1	1
Odroczenia rozpoczęcia spełniania przez dziecko obowiązku szkolnego	5	18	22
Zwolnienia ucznia z nauki drugiego języka obcego	3	2	4
Objęcia ucznia nauką w klasie terapeutycznej	17	1	0
Dostosowania wymagań edukacyjnych wynikających z programu nauczania do indywidualnych potrzeb edukacyjnych ucznia	481	417	389
Udzielenia zezwolenia na indywidualny program lub tok nauki	0	1	4
Przyjęcia ucznia szkoły podstawowej/gimnazjum do oddziału przysposabiającego do pracy	15	18	22
Pierwszeństwa w przyjęciu ucznia z problemami zdrowotnymi do szkoły ponadgimnazjalnej/ponadpodstawowej	2	0	0
Zezwolenia na zatrudnienie młodocianego w celu przyuczenia do wykonywania określonej pracy lub nauki zawodu	0	0	0
Braku przeciwwskazań do wykonywania przez dziecko pracy lub innych zajęć zarobkowych	0	0	0
Objęcia dziecka pomocą psychologiczno-pedagogiczną w przedszkolu	34	39	43
Objęcia dziecka pomocą psychologiczno-pedagogiczną w szkole lub placówce	436	420	399
O specyficznych trudnościach w uczeniu się	318	252	242
O której mowa w art. 16 ust. 10 pkt 2 lit. a Ustawy o Systemie Oświaty	2	4	8
Inne opinie o przebadanych	38	33	0

Najwięcej opinii wydawanych przez Miejską Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną to opinie:

- w sprawie dostosowania wymagań edukacyjnych wynikających z programu nauczania do indywidualnych potrzeb edukacyjnych ucznia,
- w sprawie objęcia dziecka pomocą psychologiczno-pedagogiczną w szkole lub placówce,
- o specyficznych trudnościach w uczeniu się.

Analizując liczbę wydanych opinii dla uczniów poszczególnych etapów edukacyjnych stwierdzić trzeba, że zdecydowanie najwięcej opinii wydawanych jest dla uczniów szkół podstawowych. Na drugim miejscu pod względem ilości wydanych opinii znaleźli się uczniowie szkół gimnazjalnych, a następnie przedszkoli i szkół ponadgimnazjalnych.

Ilość opinii wydanych przez MPP-P w Koszalinie w latach 2015 - 2018

6. **Aspekty organizacyjne funkcjonowania dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych w koszalińskich placówkach oświatowych**

a) Kształcenie specjalne

Kształcenie specjalne organizuje się dla uczniów:

1) niepełnosprawnych:

- niesłyszących,
- słabosłyszących,
- niewidomych,
- słabowidzących,
- z niepełnosprawnością ruchową, w tym z afazją,
- z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim, umiarkowanym lub znacznym,
- z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera,
- z niepełnosprawnościami sprzężonymi, zwanych dalej „uczniami niepełnosprawnymi”,

2) niedostosowanych społecznie, zwanych dalej „uczniami niedostosowanymi społecznie”.

3) zagrożonych niedostosowaniem społecznym, zwanych dalej „uczniami zagrożonymi niedostosowaniem społecznym” – wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy.

Kształcenie uczniów niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym może być prowadzone do końca roku szkolnego w tym roku kalendarzowym, w którym uczeń kończy:

- 20. rok życia – w przypadku szkoły podstawowej,
- 21. rok życia – w przypadku gimnazjum,
- 24. rok życia – w przypadku szkoły ponadpodstawowej/ponadgimnazjalnej.

Uczniom z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego szkoła ma obowiązek zapewnić:

- realizację zaleceń zawartych w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego; warunki do nauki, sprzęt specjalistyczny i środki dydaktyczne, odpowiednie ze względu na indywidualne potrzeby rozwojowe i edukacyjne oraz możliwości psychofizyczne uczniów; zajęcia specjalistyczne organizowane w szkole w ramach udzielania uczniom pomocy psychologiczno-pedagogicznej;
- inne zajęcia odpowiednie ze względu na indywidualne potrzeby rozwojowe i edukacyjne oraz możliwości psychofizyczne uczniów, w szczególności **zajęciarewalidacyjne, resocjalizacyjne i socjoterapeutyczne** (prowadzenie tych zajęć dyrektor szkoły powierza nauczycielom lub specjalistom posiadającym kwalifikacje odpowiednie do rodzaju niepełnosprawności ucznia);
- integrację uczniów ze środowiskiem rówieśniczym, w tym z uczniami pełnosprawnymi;

- przygotowanie uczniów do samodzielności w życiu dorosłym.

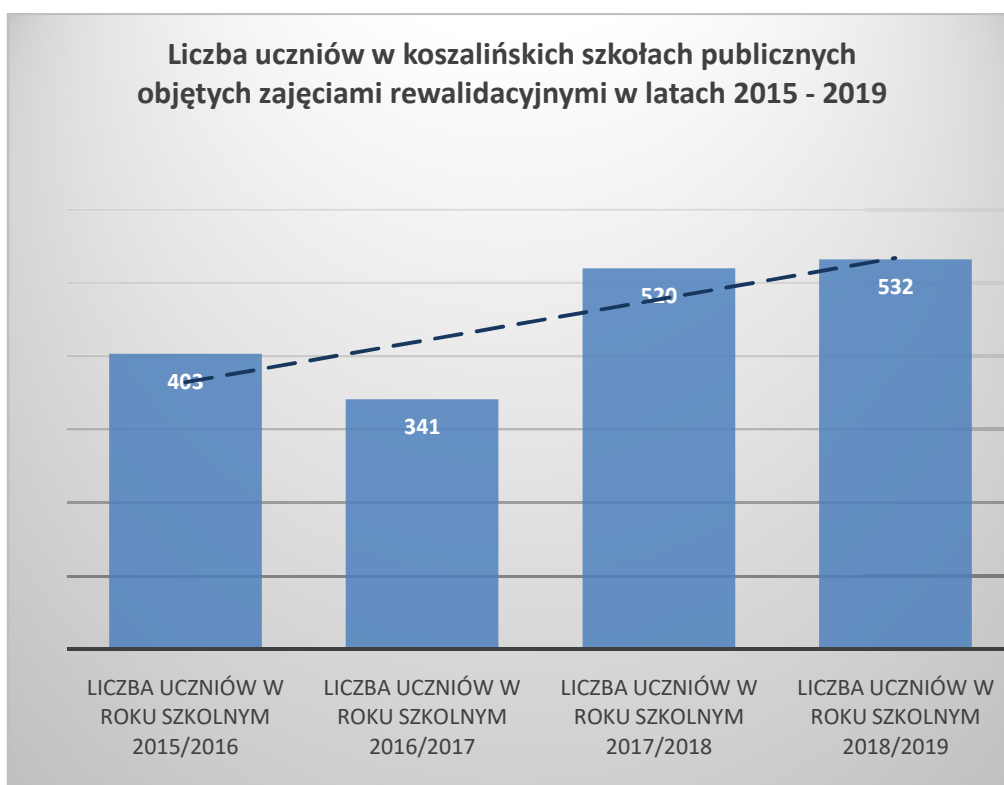
• Zajęcia rewalidacyjne

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 marca 2017 r. w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół, na zajęcia rewalidacyjne dla ucznia niepełnoprawnego w oddziale ogólnodostępnym i integracyjnym przeznaczają się **2 dodatkowe godziny tygodniowo**. Zajęcia te powinien prowadzić nauczyciel posiadający specjalistyczne przygotowanie.

Zgodnie z § 10 Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 marca 2017 r. w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i publicznych przedszkoli godzina zajęć rewalidacyjnych dla uczniów niepełnosprawnych trwa 60 minut. W uzasadnionych przypadkach dopuszcza się prowadzenie zajęć, o których mowa w ust. 3, w czasie krótszym niż 60 minut, zachowując ustalony dla ucznia łączny czas tych zajęć w okresie tygodniowym. Natomiast zgodnie z § 9 ust. 1 tegoż rozporządzenia - godzina prowadzonych przez nauczyciela zajęć nauczania, wychowania i opieki w przedszkolu trwa 60 minut.

2. Czas prowadzonych w przedszkolu zajęć powinien być dostosowany do możliwości rozwojowych dzieci, z tym że czas prowadzonych w przedszkolu zajęć religii, zajęć z języka mniejszości narodowej, języka mniejszości etnicznej lub języka regionalnego i zajęć rewalidacyjnych powinien wynosić:

- 1) z dziećmi w wieku 3-4 lat - około 15 minut;
- 2) z dziećmi w wieku 5-6 lat - około 30 minut.

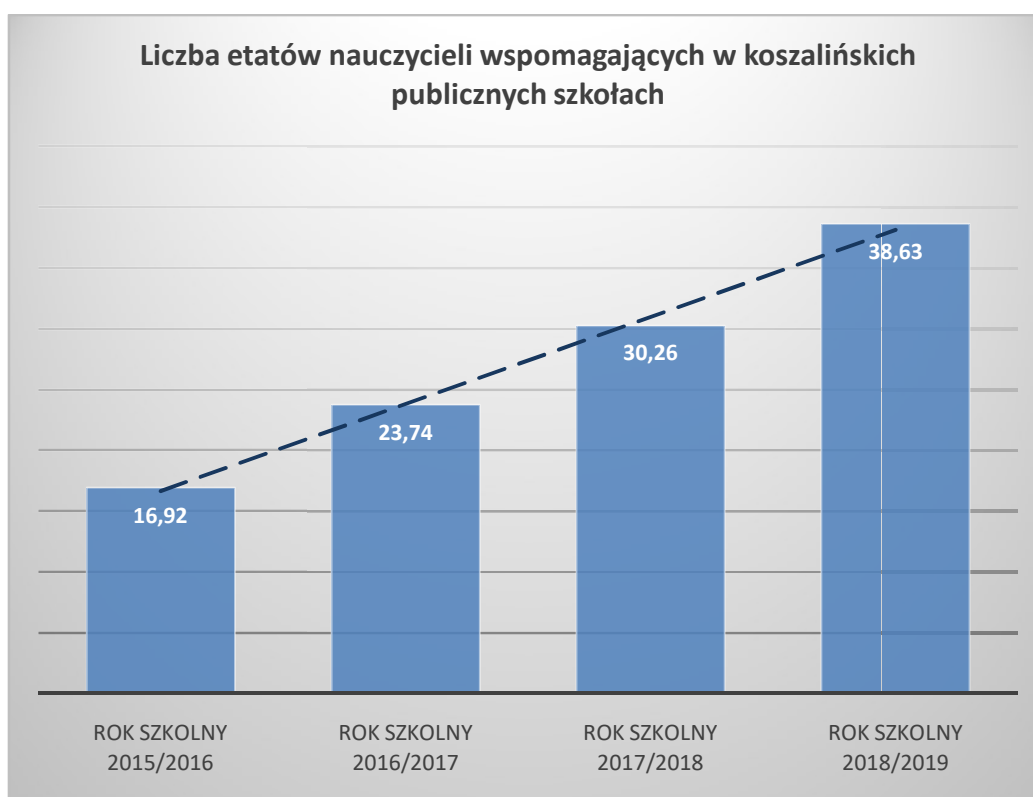
• Zapewnienie wsparcia dodatkowej osoby

W szkołach ogólnodostępnych, w których kształceniem specjalnym objęci są uczniowie posiadający orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wydane ze względu na autyzm, w tym zespół Aspergera lub niepełnosprawności sprzężone, zatrudnia się dodatkowo - z uwzględnieniem realizacji zaleceń zawartych w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego:

- **nauczycieli posiadających kwalifikacje z zakresu pedagogiki specjalnej** (tzw. nauczycieli wspomagających) w celu współorganizowania kształcenia uczniów niepełnosprawnych lub specjalistów lub
- **pomocnauczyciela.**

W przypadku, gdy kształceniem specjalnym są objęci uczniowie posiadający orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wydane ze względu na inne niż wyżej wymienione niepełnosprawności, niedostosowanie społeczne lub zagrożenie niedostosowaniem społecznym, pracowników tych można zatrudnić za zgodą organu prowadzącego.

Wymiar zatrudnienia zarówno nauczycieli posiadających kwalifikacje z zakresu pedagogiki specjalnej jak i pomocy nauczyciela ustalany jest indywidualnie na wniosek dyrektora szkoły skierowany do organu prowadzącego szkołę, w zależności od wskazań w orzeczeniu i indywidualnym programie edukacyjno-terapeutycznym.

Na przestrzeni ostatnich czterech lat liczba etatów nauczycieli wspomagających zatrudnionych w koszalińskich szkołach i przedszkolach publicznych na podstawie § 7

Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 24 sierpnia 2017 r. w sprawie organizowania wczesnego wspomaganie rozwoju dzieci wzrosła ponad dwukrotnie. Wzrost zatrudnienia tych nauczycieli wynika bezpośrednio ze wzrostu ilości uczniów posiadających orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego.

- **Zajęcia edukacyjne realizowane indywidualnie z uczniem lub w grupie liczącej do 5 uczniów**

W zależności od indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych ucznia wskazanych w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego lub wynikających z wielospecjalistycznych ocen - wybrane zajęcia wychowania przedszkolnego lub zajęcia edukacyjne mogą być realizowane indywidualnie z uczniem lub w grupie liczącej do 5 uczniów. Stanowi o tym zapis § 6 ust. 1 pkt 8 Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym. Wymiar godzin realizowanych indywidualnie z uczniem, bądź w grupie liczącej do 5 uczniów musi być określony w indywidualnym programie edukacyjno-terapeutycznym opracowanym dla ucznia.

b) Pomoc psychologiczno-pedagogiczna

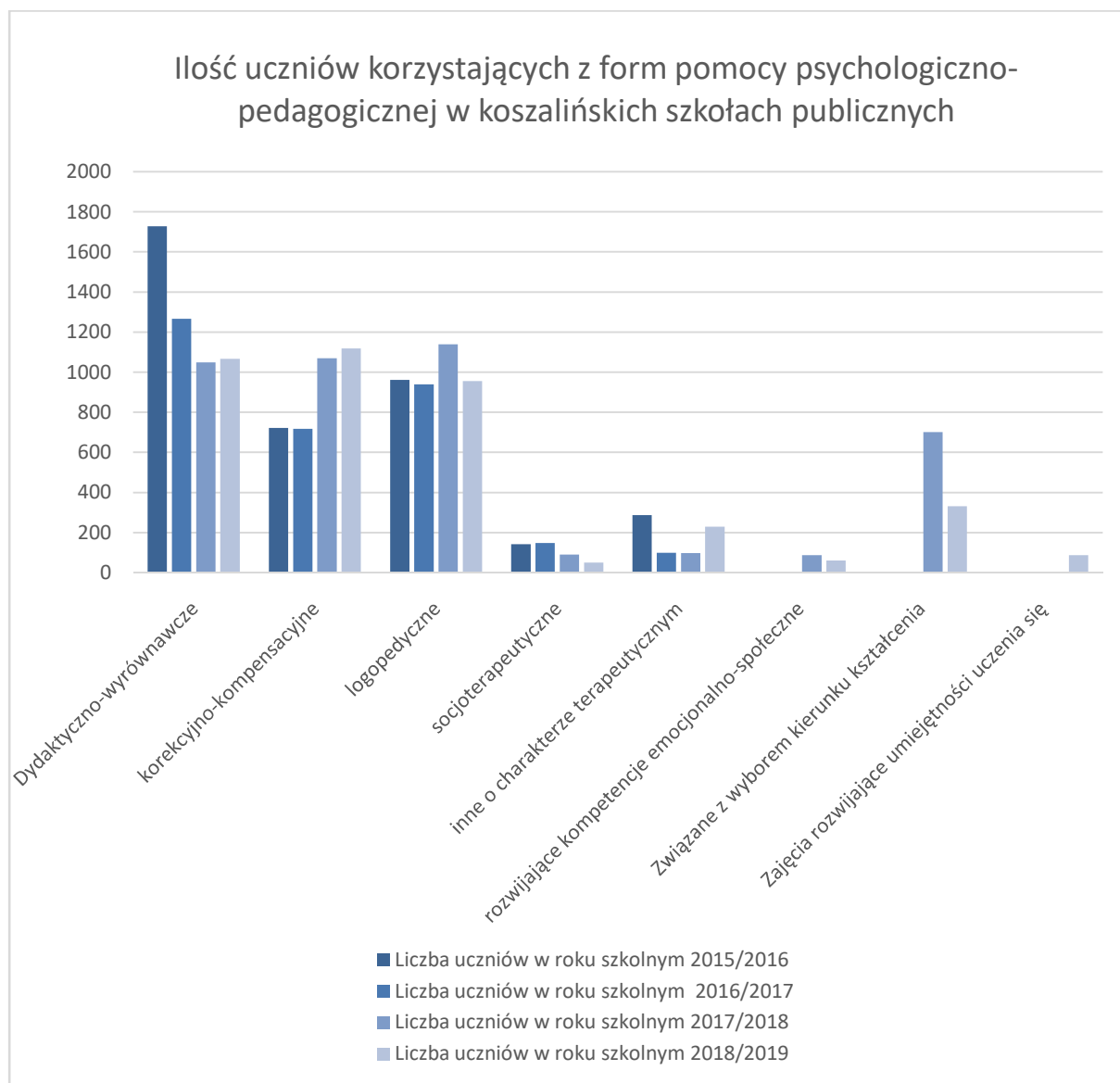
Obowiązującym uregulowaniem prawnym dotyczącym udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej jest rozporządzenie MEN w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach z 9 sierpnia 2017 roku.

Potrzeba objęcia pomocą psychologiczno-pedagogiczną wynika w szczególności:

- 1) z niepełnosprawności,
- 2) z niedostosowania społecznego,
- 3) z zagrożenia niedostosowaniem społecznym,
- 4) z zaburzeń zachowania i emocji,
- 5) ze szczególnych uzdolnień,
- 6) ze specyficznych trudności w uczeniu się,
- 7) z deficytów kompetencji i zaburzeń sprawności językowych,
- 8) z choroby przewlekłej,
- 9) z sytuacji kryzysowych lub traumatycznych,
- 10) z niepowodzeń edukacyjnych,
- 11) z zaniedbań środowiskowych związanych z sytuacją bytową ucznia i jego rodziny, sposobem spędzania czasu wolnego i kontaktami środowiskowymi,
- 12) z trudności adaptacyjnych związanych z różnicami kulturowymi lub ze zmianą środowiska edukacyjnego, w tym związanych z wcześniejszym kształceniem za granicą.

Korzystanie z pomocy psychologiczno-pedagogicznej w szkole jest dobrowolne i nieodpłatne. Udzielana jest ona uczniom przede wszystkim w trakcie bieżącej pracy z nimi. Udzielają jej nauczyciele oraz specjaliści, a w szczególności: psychologowie, pedagodzy, logopedzi, doradcy zawodowi i terapeuci pedagogiczni. Nauczyciele i specjaliści udzielający pomocy psychologiczno-pedagogicznej uczniowi w formach:

- klas terapeutycznych,
- zajęć rozwijających uzdolnienia,
- zajęć rozwijających umiejętności uczenia się,
- zajęć dydaktyczno-wyrównawczych,
- zajęć specjalistycznych: korekcyjno-kompensacyjnych, logopedycznych, rozwijających kompetencje emocjonalno-społeczne oraz innych zajęć o charakterze terapeutycznym,
- zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu – w przypadku uczniów szkół podstawowych oraz uczniów szkół ponadpodstawowych,
- zindywidualizowanej ścieżki kształcenia,

Klasy terapeutyczne

Dla kogo organizowane: uczniowie wymagający dostosowania organizacji i procesu nauczania oraz długotrwałej pomocy specjalistycznej z uwagi na trudności w funkcjonowaniu w szkole lub oddziale wynikające z zaburzeń rozwojowych lub ze stanu zdrowia

Na jakiej podstawie: opinia poradni psychologiczno-pedagogicznej, z której wynika potrzeba objęcia ucznia pomocą w tej formie

Prowadzący: nauczyciele właściwych zajęć edukacyjnych

Ilość uczestników: do 15 uczniów

Czas trwania nauki ucznia w klasie: do czasu złagodzenia albo wyeliminowania trudności w funkcjonowaniu ucznia, stanowiących powód objęcia go pomocą w tej formie

Zajęcia rozwijające uzdolnienia

Dla kogo organizowane: uczniowie szczególnie uzdolnieni

Na jakiej podstawie: rozpoznanie indywidualnej potrzeby objęcia ucznia taką formą pomocy

Prowadzący: nauczyciele i specjaliści posiadający kwalifikacje odpowiednie do rodzaju zajęć

Ilość uczestników: do 8 uczniów

Czas trwania pojedynczej jednostki: 45 minut

Zajęcia rozwijające umiejętności uczenia się

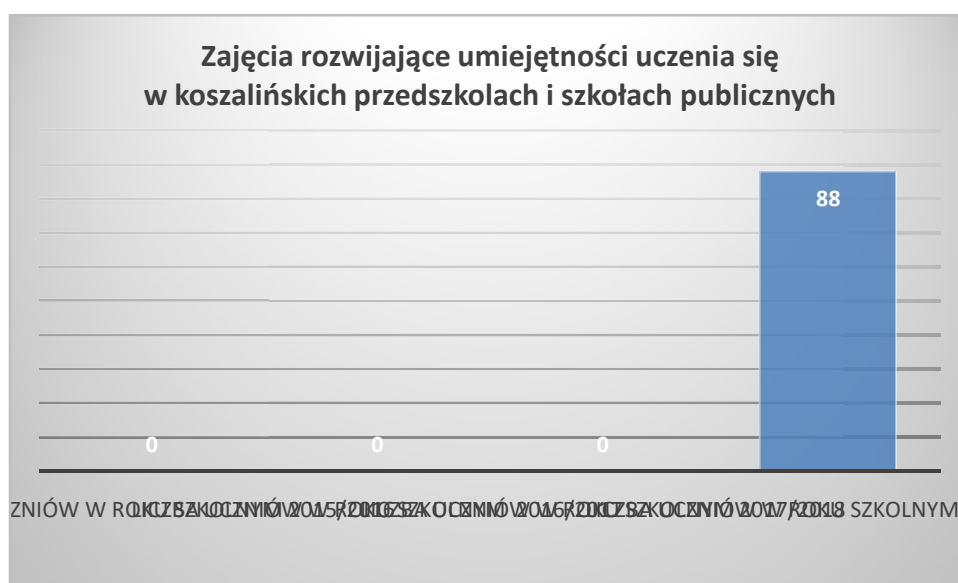
Dla kogo organizowane: dla uczniów w celu podnoszenia efektywności uczenia się

Na jakiej podstawie: rozpoznanie indywidualnej potrzeby objęcia uczniów taką formą pomocy

Prowadzący: nauczyciele i specjaliści posiadający kwalifikacje odpowiednie do rodzaju zajęć

Ilość uczestników: nie określono

Czas trwania pojedynczej jednostki: 45 minut

Zajęcia rozwijające umiejętności uczenia się są nową formą pomocy psychologiczno-pedagogicznej wprowadzoną rozporządzeniem z 9 sierpnia 2017 roku, dlatego do bieżącego roku szkolnego nie były one prowadzone w szkołach.

Zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze

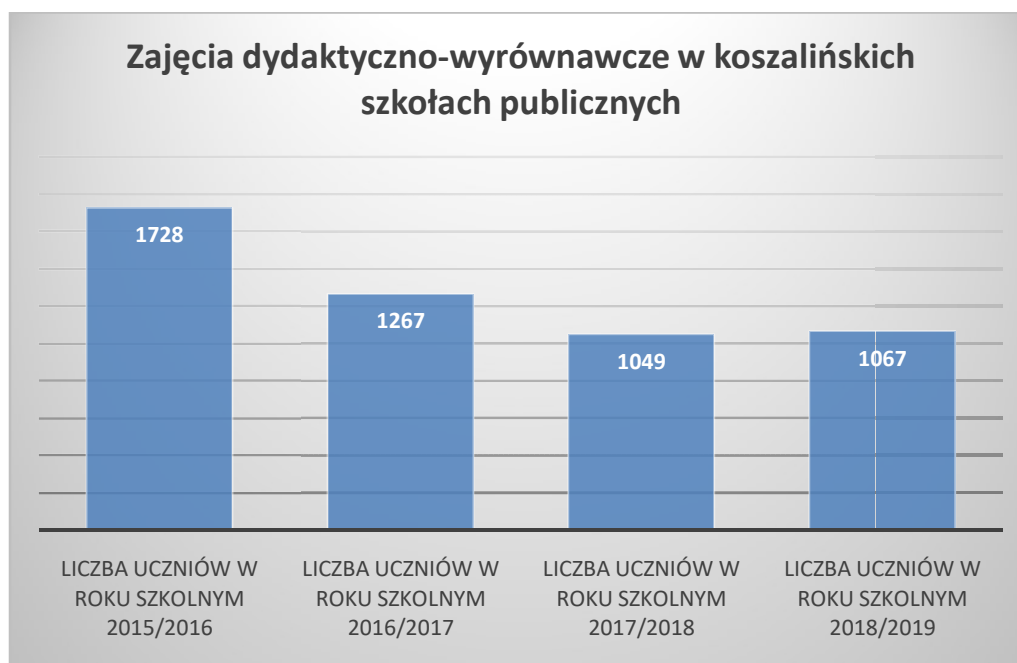
Dla kogo organizowane: uczniowie mający trudności w nauce, w szczególności w spełnianiu wymagań edukacyjnych wynikających z podstawy programowej kształcenia ogólnego dla danego etapu edukacyjnego

Na jakiej podstawie: rozpoznanie indywidualnej potrzeby objęcia ucznia taką formą pomocy

Prowadzący: nauczyciele i specjaliści posiadający kwalifikacje odpowiednie do rodzaju zajęć

Ilość uczestników: do 8 uczniów

Czas trwania pojedynczej jednostki: 45 minut

Zajęcia korekcyjno-kompensacyjne

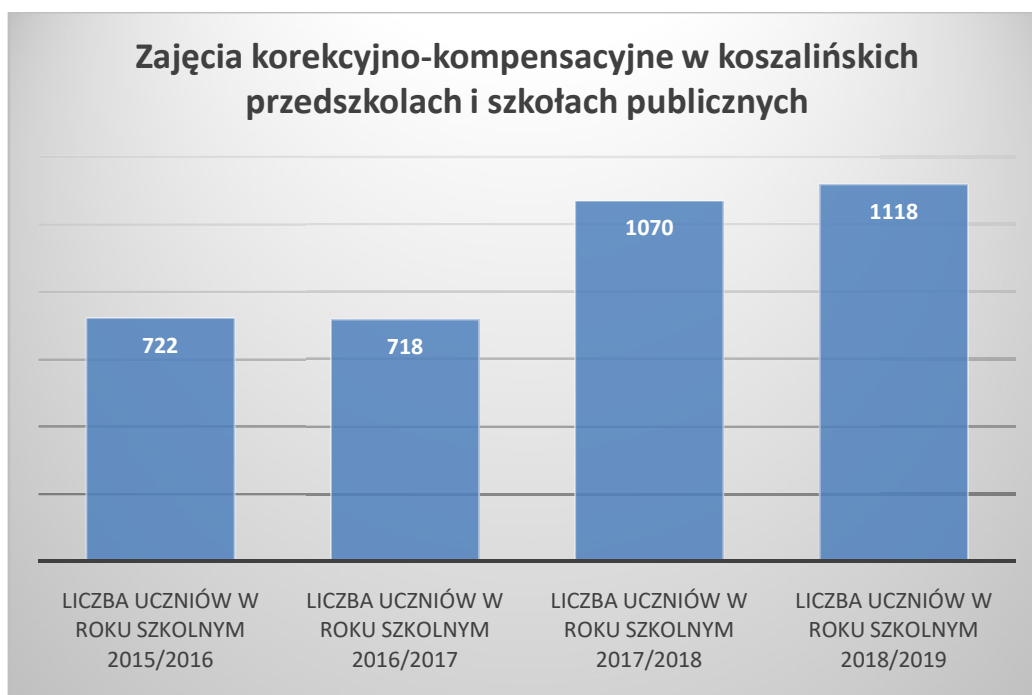
Dla kogo organizowane: uczniowie z zaburzeniami i odchyleniami rozwojowymi, w tym specyficznymi trudnościami w uczeniu się

Na jakiej podstawie: rozpoznanie indywidualnej potrzeby objęcia ucznia taką formą pomocy

Prowadzący: nauczyciele i specjaliści posiadający kwalifikacje odpowiednie do rodzaju zajęć

Ilość uczestników: do 5 uczniów

Czas trwania pojedynczej jednostki: 45 minut

Zajęcia logopedyczne

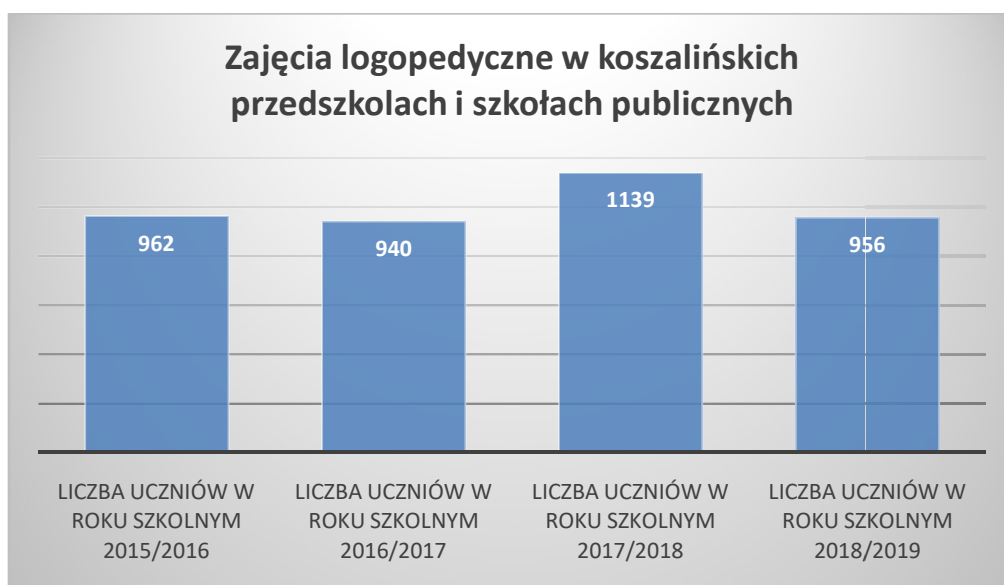
Dla kogo organizowane: uczniowie z deficytami kompetencji i zaburzeniami sprawności językowych

Na jakiej podstawie: rozpoznanie indywidualnej potrzeby objęcia ucznia taką formą pomocy

Prowadzący: nauczyciele i specjaliści posiadający kwalifikacje odpowiednie do rodzaju zajęć

Ilość uczestników: do 4 uczniów

Czas trwania pojedynczej jednostki: 45 minut

Zajęciami logopedycznymi w koszalińskich placówkach objęci są w większości dzieci przedszkolne i uczniowie nauczania początkowego tj. klas I – III szkół podstawowych.

Zajęcia rozwijające kompetencje emocjonalno-społeczne

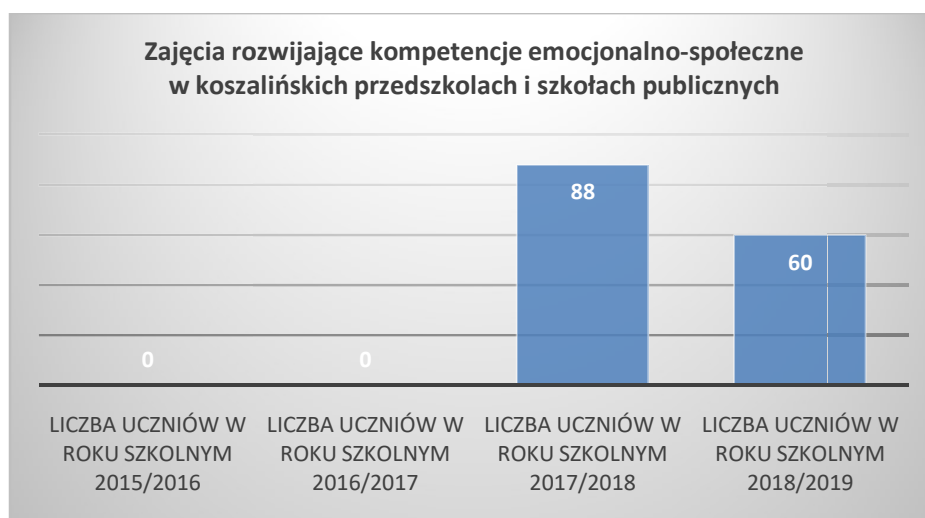
Dla kogo organizowane: uczniowie przejawiający trudności w funkcjonowaniu społecznym

Na jakiej podstawie: rozpoznanie indywidualnej potrzeby objęcia ucznia taką formą pomocy

Prowadzący: nauczyciele i specjaliści posiadający kwalifikacje odpowiednie do rodzaju prowadzonych zajęć

Ilość uczestników: do 10 uczniów, jeśli jest to uzasadnione potrzebami uczniów może być powyżej 10

Czas trwania pojedynczej jednostki: 45 minut

Kolejna nowa forma wprowadzona do katalogu form pomocy psychologiczno-pedagogicznej rozporządzeniem z dnia 9 sierpnia 2017 roku to zajęcia rozwijające kompetencje emocjonalno-społeczne. Zajęcia te w koszalińskich szkołach i przedszkolach prowadzone są od roku szkolnego 2017/2018.

Inne zajęcia o charakterze terapeutycznym

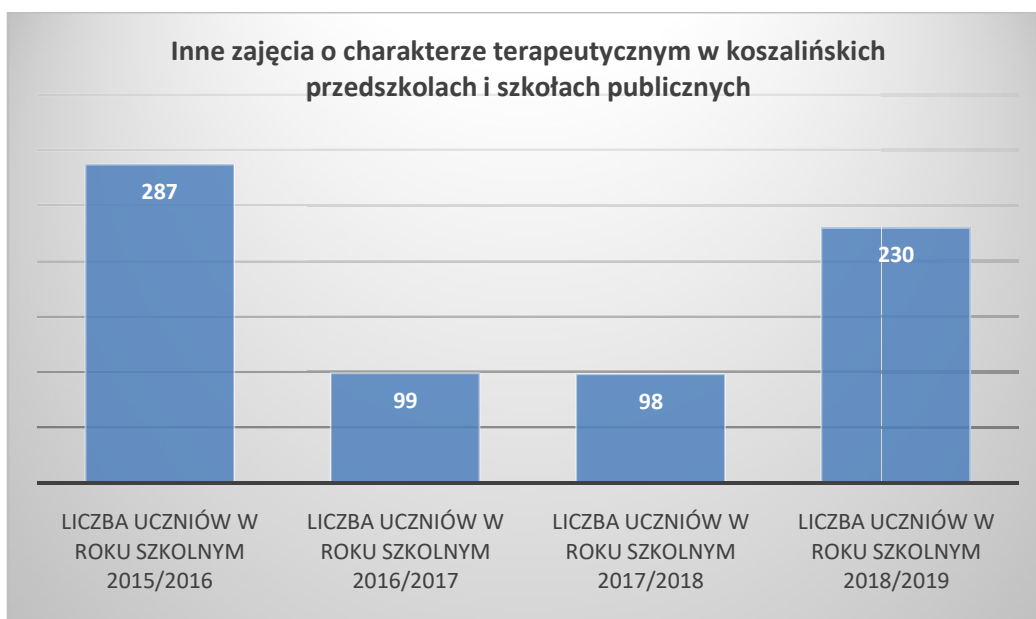
Dla kogo organizowane: uczniowie z zaburzeniami i odchyleniami rozwojowymi, mający problemy w funkcjonowaniu w szkole oraz z aktywnym i pełnym uczestnictwem w jej życiu

Na jakiej podstawie: rozpoznanie indywidualnej potrzeby objęcia ucznia taką formą pomocy

Prowadzący: nauczyciele i specjaliści posiadający kwalifikacje odpowiednie do rodzaju prowadzonych zajęć

Ilość uczestników: do 10 uczniów

Czas trwania pojedynczej jednostki: 45 minut

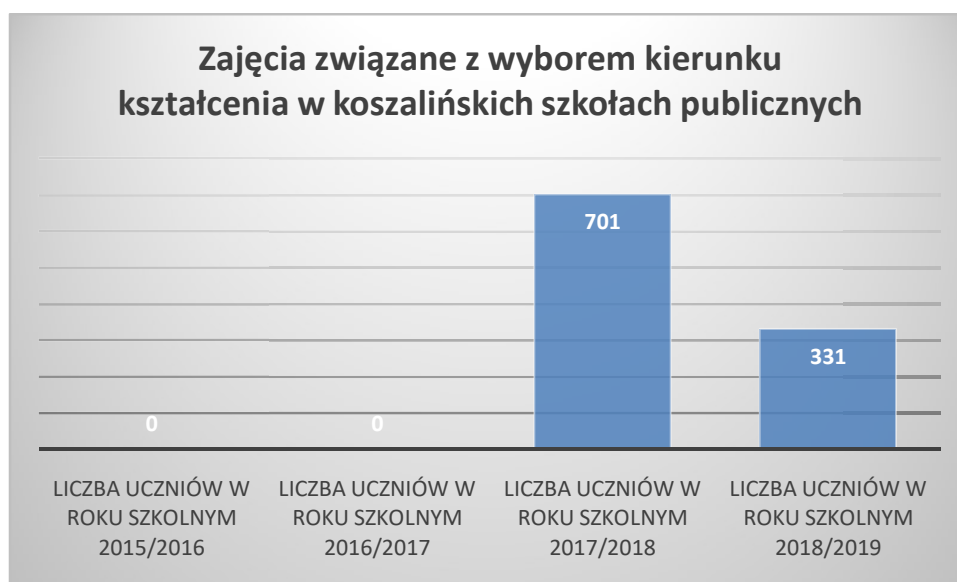
Zajęcia związane z wyborem kierunku kształcenia i zawodu

Dla kogo organizowane: uczniowie szkół podstawowych i szkół ponadpodstawowych - są to zajęcia uzupełniające działania szkoły w zakresie doradztwa zawodowego

Prowadzący: nie określono

Ilość uczestników: nie określono

Czas trwania pojedynczej jednostki: 45 minut

Zindywidualizowana ścieżka kształcenia

Obejmuje wszystkie zajęcia edukacyjne, które są realizowane:

- wspólnie z oddziałem szkolnym oraz
- indywidualnie z uczniem

Dla kogo organizowane: uczniowie, którzy mogą uczęszczać do szkoły, ale ze względu na trudności w funkcjonowaniu wynikające w szczególności ze stanu zdrowia, nie mogą realizować wszystkich zajęć edukacyjnych wspólnie z oddziałem szkolnym i wymagają dostosowania organizacji i procesu nauczania do ich specjalnych potrzeb edukacyjnych.

Na jakiej podstawie: opinia publicznej poradni, z której wynika potrzeba objęcia ucznia pomocą w tej formie.

Do wniosku o wydanie opinii należy dołączyć uzasadniającą go dokumentację, określającą w szczególności: trudności w funkcjonowaniu ucznia w szkole; wpływ przebiegu choroby - o ile uczeń ma być objęty zindywidualizowaną ścieżką ze względu na stan zdrowia - na funkcjonowanie ucznia w szkole oraz ograniczenia w zakresie jego udziału w zajęciach edukacyjnych wspólnie z oddziałem szkolnym; opinię nauczycieli i specjalistów prowadzących zajęcia z uczniem, o funkcjonowaniu ucznia w szkole.

Opinia uzyskana z poradni powinna zawierać w szczególności:

- zakres, w jakim uczeń nie może brać udziału w zajęciach edukacyjnych wspólnie z oddziałem szkolnym;
- okres objęcia ucznia zindywidualizowaną ścieżką (nie dłuższy niż rok szkolny);
- działania jakie powinny być podjęte w celu usunięcia barier i ograniczeń utrudniających funkcjonowanie ucznia i jego uczestnictwo w życiu szkoły.

Prowadzący: nauczyciele i specjaliści posiadający kwalifikacje odpowiednie do rodzaju zajęć.

Ilość uczestników: 1

Czas trwania pojedynczej jednostki: 45 minut

Tygodniowy wymiar godzin realizowanych indywidualnie z uczniem: na wniosek rodziców ucznia (ucznia, o ile jest pełnoletni) ustala go - z uwzględnieniem opinii poradni - dyrektor, biorąc pod uwagę konieczność realizacji przez ucznia podstawy programowej.

c) Nauczanie indywidualne

Indywidualne nauczanie organizuje się dla dzieci i młodzieży, których stan zdrowia uniemożliwia lub znacznie utrudnia uczęszczenie do szkoły. Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie indywidualnego obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego dzieci i indywidualnego nauczania dzieci i młodzieży, nauczanie indywidualne organizuje się na czas określony w orzeczeniu (nie krótszy niż 30 dni i nie dłuższy niż jeden rok szkolny) i w taki sposób, aby możliwe było wykonanie zaleceń w nim zawartych.

Dyrektor - w uzgodnieniu z organem prowadzącym - ustala zakres i czas prowadzenia zajęć. Muszą się one odbywać w bezpośrednim i indywidualnym kontakcie nauczyciela z uczniem. W zakresie czasu prowadzenia zajęć, dyrektor zasięga opinii rodziców ucznia (pełnoletniego ucznia).

Zajęcia indywidualnego rocznego przygotowania przedszkolnego i indywidualnego nauczania prowadzi się w miejscu pobytu dziecka lub ucznia, w szczególności w domu rodzinnym. Nie organizuje się zajęć indywidualnego nauczania na terenie przedszkola lub szkoły.

W indywidualnym nauczaniu realizuje się wszystkie obowiązkowe zajęcia edukacyjne (uczeń musi zrealizować podstawę programową) wynikające z ramowego planu nauczania dostosowane do potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych ucznia.

- Tygodniowy wymiar godzin zajęć indywidualnego przygotowania przedszkolnego realizowanych z dzieckiem wynosi od 4 do 6 godzin.
- Tygodniowy wymiar godzin zajęć indywidualnego przygotowania przedszkolnego realizuje się w ciągu co najmniej 2 dni.
- Tygodniowy wymiar godzin zajęć indywidualnego nauczania realizowanych z uczniem wynosi:
 - dla uczniów klas I-III szkoły podstawowej - od 6 do 8 godzin w ciągu co najmniej 2 dni.
 - dla uczniów klas IV—VI szkoły podstawowej - od 8 do 10 godzin;
 - dla uczniów klas VII i VIII szkoły podstawowej - od 10 do 12 godzin;
 - dla uczniów szkół ponadpodstawowych - od 12 do 16 godzin;
 - dla uczniów gimnazjum - od 10 do 12 godzin;
 - w szkole ponadgimnazjalnej od 12 do 16 godzin jest realizowany w ciągu co najmniej 3 dni.

Uczeń uczestniczy w wymienionych formach, a także w zajęciach rewalidacyjnych, zajęciach z zakresu doradztwa zawodowego lub w formach pomocy psychologiczno- pedagogicznej poza tygodniowym wymiarem godzin zajęć.

d) Dodatkowe zajęcia języka polskiego i wyrównawcze dla uczniów przybywających z zagranicy

Dla uczniów przybywających z zagranicy szkoła organizuje bezpłatną naukę języka polskiego w formie dodatkowych zajęć lekcyjnych z języka polskiego. Takie zajęcia są prowadzone indywidualnie lub w grupach w wymiarze pozwalającym na opanowanie języka polskiego w stopniu umożliwiającym udział w obowiązkowych zajęciach edukacyjnych, nie niższym niż dwie godziny lekcyjne tygodniowo. Jednocześnie uczeń przez 12 miesięcy może korzystać także z dodatkowych zajęć wyrównawczych z przedmiotów nauczania, jeśli taką potrzebę stwierdzi nauczyciel prowadzący. Łączny wymiar dodatkowych zajęć z języka polskiego i dodatkowych zajęć wyrównawczych nie może przekroczyć 5 godzin w tygodniu.

Powyższe zapisy uregulowane są w Rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 sierpnia 2017 r. w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi oraz osób będących obywatelami polskimi, które pobierały naukę w szkołach funkcjonujących w systemach oświaty innych państw.

7. Aspekty finansowe funkcjonowania dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych w koszalińskich placówkach oświatowych

System oświaty finansowany jest za pomocą subwencji oświatowej, a dokładnie: części oświatowej subwencji ogólnej, naliczanej dla każdej jednostki samorządu terytorialnego w oparciu o algorytm. Można go znaleźć w corocznym *Rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej w sprawie sposobu podziału części oświatowej subwencji ogólnej na dany rok budżetowy*.

Ustalona w ustawie budżetowej na rok 2018 – część oświatowa (SO) składa się z kwoty bazowej (SOA), kwoty uzupełniającej (SOB) i kwoty na zadania pozaszkolne (SOC):

$$\mathbf{SO = SOA + SOB + SOC}$$

gdzie znaczenie poszczególnych symboli jest następujące:

- 1) **SO** – część oświatowa, po odliczeniu rezerwy, o której mowa w art. 28 ust. 2 ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego;
- 2) **SOA** – kwota bazowa części oświatowej według finansowego standardu A podziału części oświatowej na realizację zadań szkolnych;
- 3) **SOB** – kwota uzupełniająca części oświatowej według wag P zwiększających finansowy standard A na realizację zadań szkolnych;
- 4) **SOC** – kwota części oświatowej na realizację zadań pozaszkolnych.

Aby ustalić dokładną kwotę, jaką w danym roku otrzymuje samorząd z tytułu orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego konkretnego dziecka, potrzebna jest oprócz wspomnianego rozporządzenia metryczka subwencji oświatowej. Jest to dokument w postaci tabel, przekazywany przez Ministerstwo Edukacji Narodowej co roku do każdego samorządu w Polsce. Miasta na prawach powiatu otrzymują co roku dwie metryczki – jedną z wyszczególnieniem środków na realizację zadań własnych gminy, drugą – zadań powiatu.

Metryczka podaje dokładną kwotę tzw. finansowego standardu A podziału subwencji, a więc roczną kwotę, przewidzianą przez rząd dla samorządu na jednego ucznia oraz wskaźnik korygujący dla danej gminy lub powiatu. Aby obliczyć kwotę na dane dziecko, należy ustalić najpierw kwotę bazową (tzw. ucznia przeliczeniowego) dla danej gminy lub powiatu. Służy temu wskaźnik korygujący D_i , który oscyluje wokół wartości 1 (jest nieco mniejszy od 1 w przypadku dużych miast, gdyż służy wyrównaniu różnic między samorządami). Po przemnożeniu finansowego standardu A przez wskaźnik korygujący D_i otrzymuje się zatem kwotę bazową dla danej jednostki samorządu terytorialnego.

Aby na podstawie kwoty bazowej dla danej gminy lub powiatu obliczyć wielkość środków, jakie gmina czy powiat dostaje z budżetu państwa z samego tylko tytułu orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego danego dziecka, należy kwotę bazową pomnożyć przez wartość wagi subwencyjnej z rozporządzenia, przewidzianej dla danej niepełnosprawności. Ta dodatkowa kwota nazywa się w rozporządzeniu „kwotą uzupełniającą części oświatowej”

subwencji ogólnej". Aby natomiast obliczyć całość środków, jakie płyną do samorządu z tytułu kształcenia danego dziecka z orzeczeniem, należy oczywiście dodać też kwotę bazową, ponieważ kwota uzupełniająca naliczana jest jako dodatek.

Rozporządzenie subwencyjne na rok 2018 wyszczególnia następujące wagi dla uczniów niepełnosprawnych w szkołach oraz dla niepełnosprawnych przedszkolaków. Oto wartości tych wag, wraz z przypisanymi im w rozporządzeniu rodzajami niepełnosprawności:

- **P4=1,40** – uczniowie z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim, niedostosowani społecznie, zagrożeni niedostosowaniem, z zaburzeniami zachowania, chorobami przewlekłymi, zagrożeni uzależnieniem (na podstawie orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego);
- **P5=2,90** – uczniowie niewidomi, słabowidzący, z niepełnosprawnością ruchową w tym afazją;
- **P6=3,60** – uczniowie niesłyszący, słabosłyszący, z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym i znacznym;
- **P7=9,50** – dzieci i młodzież z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu głębokim, spełniający obowiązek szkolny lub obowiązek nauki poprzez uczestnictwo w zajęciach rewalidacyjno-wychowawczych organizowanych w szkołach i ośrodkach, uczniowie z autyzmem, zespołem Aspergera i z niepełnosprawnościami sprzężonymi;
- **P55=9,50** – wychowankowie ośrodków rewalidacyjno-wychowawczych oraz dzieci z autyzmem, zespołem Aspergera i niepełnosprawnościami sprzężonymi, objęte kształceniem specjalnym w przedszkolach, oddziałach przedszkolnych w szkołach i w innych formach wychowania przedszkolnego;
- **P59=4,00** – dzieci z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu głębokim, uczestniczące w zajęciach rewalidacyjno-wychowawczych organizowanych w przedszkolach;
- **P60=2,90** – dzieci niewidome, niedowidzące, z niepełnosprawnością ruchową, w tym afazją, z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim, objęte kształceniem specjalnym w przedszkolach, oddziałach przedszkolnych w szkołach i w innych formach wychowania przedszkolnego;
- **P61=3,60** – dzieci niesłyszące, słabosłyszące, z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym i znacznym, objęte kształceniem specjalnym w przedszkolach, oddziałach przedszkolnych w szkołach i w innych formach wychowania przedszkolnego.

W rozporządzeniu na rok 2018 istnieją jeszcze inne dodatkowe wagi, o których warto pamiętać obliczając całość środków na dziecko:

- **P8=0,80** – dodatkowa waga dla uczniów posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, którzy uczęszczają do klas integracyjnych;
- **P32=1,00** – uczniowie objęte nauczaniem indywidualnym, którzy nie posiadają orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego;
- **P35=0,60** – uczniowie klas terapeutycznych;
- **P57=0,84** – dzieci objęte wczesnym wspomaganie rozwoju dziecka.

Aby obliczyć kwotę subwencji na ucznia niepełnosprawnego, która wpływa rocznie do gminy trzeba dokonać wyliczeń wynikających z powyższych objaśnień.

Przykładowe wyliczenia subwencji na uczniów niepełnosprawnych:

Przykład 1

Uczeń klasy V szkoły podstawowej z orzeczeniem o niedostosowaniu społecznym

Kwota finansowego standardu A podziału subwencji w roku 2018 wynosiła – 5 409,1141 zł

Wskaźnik korygujący dla gminy wynosił – 0,9995031756

Kwota bazowa na ucznia szkoły podstawowej wynosiła w 2018 roku – 5406,43 zł

Waga P4 dla uczniów z orzeczeniem o niedostosowaniu społecznym = 1,4

Subwencja przekazana na tego ucznia wynosiła 12 975,42 zł na rok

Przykład 2

Uczeń klasy VII szkoły podstawowej z autyzmem w tym zespołem Aspergera

Kwota finansowego standardu A podziału subwencji w roku 2018 wynosiła – 5 409,1141 zł

Wskaźnik korygujący dla gminy wynosił – 0,9995031756

Kwota bazowa na ucznia szkoły podstawowej wynosiła w 2018 roku – 5406,43 zł

Waga P7 dla uczniów z autyzmem, zespołem Aspergera = 9,5

Subwencja przekazana na tego ucznia wynosiła 56 767,48 zł na rok

Przykład 3

Uczeń klasy II liceum ogólnokształcącego niepełnosprawny ruchowo

Kwota finansowego standardu A podziału subwencji w roku 2018 wynosiła – 5 409,1141 zł

Wskaźnik korygujący dla powiatu wynosił – 1,0212280272

Kwota bazowa na ucznia liceum ogólnokształcącego wynosiła w 2018 roku – 5523,94 zł

Waga P5 dla uczniów z niepełnosprawnością ruchową = 2,9

Subwencja przekazana na tego ucznia wynosiła 21 543,36 zł na rok

Dla każdego ucznia posiadającego orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego opracowuje się indywidualny program edukacyjno-terapeutyczny. Program ten:

- uwzględnia zalecenia zawarte w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego oraz potrzeby ucznia wynikające z wielospecjalistycznej oceny poziomu jego funkcjonowania, dokonywanej przez zespół nauczycieli, wychowawców grup wychowawczych oraz specjalistów prowadzących zajęcia z tym uczniem;
- określa m. in. zintegrowane działania nauczycieli i specjalistów podejmowane wobec ucznia oraz realizowane zajęcia odpowiednie ze względu na indywidualne potrzeby rozwojowe i edukacyjne oraz możliwości psychofizyczne ucznia, w tym odpowiednio zajęcia rewalidacyjne, resocjalizacyjne i socjoterapeutyczne, zajęcia z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

Zakres zajęć realizowanych w ramach kształcenia specjalnego obejmuje obowiązkowe zajęcia edukacyjne oraz zajęcia o charakterze terapeutycznym i wspierającym rozwój ucznia, określone w indywidualnym programie edukacyjno-terapeutycznym. W indywidualnym programie edukacyjno-terapeutycznym wpisuje się również konieczność zapewnienia wsparcia dodatkowych osób (nauczyciela wspomagającego lub pomocy nauczyciela).

Zgodnie z zaleceniami orzeczenia poradni psychologiczno-pedagogicznej jak również zapisami IPET-u dyrektor placówki organizuje dziecku/uczniowi odpowiednie wsparcie, zajęcia rewalidacyjne i zajęcia z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej w uzgodnieniu z organem prowadzącym (w zakresie finansowym).

Jakie są koszty organizacji takich zajęć dla dziecka z orzeczeniem?

Na to pytanie nie ma jednej prostej odpowiedzi, bowiem jest wiele czynników wpływających na wydatki ponoszone przez szkoły z tytułu organizacji kształcenia specjalnego.

Na ostateczne koszty mają wpływ:

- stopień awansu nauczyciela specjalisty,
- staż pracy nauczycieli realizujących zajęcia z uczniem,
- wymiar zatrudnienia nauczyciela specjalisty pracującego z uczniem,
- konieczność realizacji zajęć edukacyjnych indywidualnie z uczniem lub w grupie liczącej do 5 uczniów i wymiar godzinowy tych zajęć w tygodniu,
- koszt pomocy dydaktycznych przeznaczonych do kształcenia specjalnego,
- ilość form pomocy psychologiczno-pedagogicznej, z których uczeń korzysta.

Poniżej przedstawiono dwa przypadki kosztów związanych z organizacją kształcenia specjalnego dla uczniów.

I przypadek - uczeń z autyzmem

- otrzymał wsparcie nauczyciela wspomagającego w wymiarze 0,5 etatu (tj. 10 godzin tygodniowo);
- realizuje zajęcia rewalidacyjne w wymiarze 2 godzin tygodniowo;
- uczęszcza na zajęcia edukacyjne realizowane indywidualnie w wymiarze 5 godzin tygodniowo.

Wymienione zajęcia i wsparcie realizowane są przez doświadczonych nauczycieli będących na stopniu awansu nauczyciela dyplomowanego, pracujących w oświacie powyżej 20 lat.

Koszt powyższych zajęć w skali roku to wydatek powyżej 59 000 zł

II przypadek - uczeń z orzeczeniem ze względu na niedostosowanie społeczne

- otrzymał wsparcie nauczyciela wspomagającego w wymiarze 0,5 etatu (tj. 10 godzin tygodniowo);
- realizuje zajęcia rewalidacyjne w wymiarze 2 godzin tygodniowo;

Wymienione zajęcia i wsparcie realizowane są przez doświadczonego nauczyciela będącego na stopniu awansu nauczyciela mianowanego, pracującego w oświacie ponad 10 lat.

Koszt powyższych zajęć w skali roku to wydatek powyżej 36 000 zł

Ze względu na obszerność tematyczną opracowania prawdopodobnie nie zostały ujęte wszystkie aspekty dotyczące organizacji kształcenia specjalnego. W materiale starano się ukazać jednak główne aspekty organizacyjne i finansowe funkcjonowania dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych w koszalińskich placówkach oświatowych. Celem niniejszego opracowania było także uświadomienie mnogości przepisów prawa oświatowego regulujących organizację kształcenia specjalnego i pomocy psychologiczno-pedagogicznej zarówno w zakresie merytorycznym jak i finansowym.